

Fimea kehittää,
arvioi ja informoi

JULKAISUSARJA 8/2018

LÄÄKEBAROMETRI 2015

Kyselytutkimusten aineistonkeruu ja
tutkimusseloste

fimea

LÄÄKEBAROMETRI 2015 – KYSELYTUTKIMUSTEN AINEISTONKERUU JA TUTKIMUSSELOSTE

Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 8/2018

© Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
2018

Julkaisija

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Postiosoite: PL 55, 00034 FIMEA
Puh. vaihde: 029 522 3341
www.fimea.fi

Jakelutiedot

www.fimea.fi/tietoa_fimeasta/julkaisut

2. korjattu painos

ISBN 978-952-5624-88-5
ISSN-L 1799-7135
ISSN 1799-7135 (painettu)
ISSN 1799-7143 (verkkojulkaisu)

KÄSIKIRJOITTAJAT

Kiira Järvisilta

Korkeakouluharjoittelija
Kela
Valtiotieteiden kandidaatti
Sosiologia, Turun yliopisto

Mikko Niemelä

Professori
Sosiaalitieteiden laitos, Turun yliopisto
Tutkimusprofessori
Kela

Katri Aaltonen

Erikoistutkija
Kela

Merja Merikoski

Tutkija
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

Katri Hämeen-Anttila

Tutkimus- ja kehittämispäällikkö
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

Hannes Enlund

Tutkimuspäällikkö
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	4	3 AINEISTOJEN EDUSTAVUUS	12
RESUMÉ	5	4 AINEISTOJEN TULOSTEN VERTAILU	16
EXTENDED ENGLISH SUMMARY	6	5 YHTEENVETO	18
1 JOHDANTO	9	LÄHTEET	19
2 OTANTA JA AINEISTONKERUU	10		
2.1 Postikysely	10		
2.2 Verkkopaneeli	11		

TIIVISTELMÄ

Järvisilta K, Niemelä M, Aaltonen K, Merikoski M, Enlund H. Lääkebarometri 2015. Kyselytutkimusten aineistonkeruu ja tutkimusseloste. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Fimea kehittää arvioi ja informoi –julkaisusarja 8/2018. 57 s. ISBN 978-952-5624-88-5.

Fimea toteutti syyskuussa 2015 kyselytutkimusaineistoihin perustuvan *Lääkebarometrin*. Kyseessä on kyselytutkimus, jonka aineisto on kerätty sekä postikyselynä että verkkopaneelina. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kansalaisten käsityksiä ja kokemuksia uusien lääkkeiden käytöstä ja valmiudesta osallistua päätöksentekoon hoitoa suunniteltaessa ja toteutettaessa. Tutkimuksessa kartoitettiin väestön käsityksiä lääkkeiden hyödyistä ja haitoista, mielipiteitä lääkekorvausjärjestelmästä ja lääkehoitojen priorisoinnista, väestön terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä arvoja, mielikuvia uusista lääkkeistä, kokemuksia lääkkeisiin liittyvästä neuvonnasta sekä halukkuutta osallistua lääkehoidon valintaa koskevaan päätöksentekoon lääkärin vastaanotolla ja apteekissa.

Postikyselyn otos (n = 8 003) poimittiin Väestötietokeskuksen väestötietojärjestelmästä satunnaisotannalla 18–79-vuotiaista suomalaisista. Verkkopaneelin otos (n = 13 900) muodostui Taloustutkimus Oy:n verkkopaneeliin kuuluvista 18–79-vuotiaista suomalaisista. Molemmat otannat oli stratifioitu sukupuolen, iän ja asuinpaikan mukaan. Verkkopaneelin tavoitteena oli saada 2 000 vastausta. Postikyselyyn vastasi 3 190 henkilöä (40 %) ja verkkopaneeliin 2 235 henkilöä. Aineistot on kerätty identtisillä kyselylomakkeilla. Aineistoja voidaan käyttää tutkimuksessa erillisinä tai yhdistettynä.

Aineistojen edustavuutta tarkasteltiin vertaamalla aineistojen jakaumia vuoden 2015 väestöjakaumiin. Tarkasteltavina tekijöinä olivat sukupuoli, ikä, sosioekonominen asema (koulutus, pääasiallinen toiminta ja tulot), siviilisäätö ja asuinalueen kaupunkimaisuus. Postikyselyaineistossa yliedustettuina ovat erityisesti yli 55-vuotiaat, naiset, eläkeläiset ja lesket. Verkkopaneeliaineisto edustaa väestöä postikyselyä paremmin koulutusta lukuun ottamatta. Verkkopaneeliaineistossa aliedustettuina ovat alle 35-vuotiaat, työssäkäyvät ja työttömät, matalasti koulutetut sekä naimattomat. Kaikkein aliedustetuina ryhmä molemmissa aineistoissa olivat nuoret alle 35-vuotiaat miehet. Aineistot yhdistämällä on mahdollista jossain määrin korjata aineiston edustavuutta.

Vaikka aineistojen edustavuutta koskevan analyysin perusteella postikyselyyn ja verkkopaneeliin vastanneet eroavat toisistaan jossain määrin demografisten ja sosioekonomisten tekijöiden osalta, on kyselyyn vastanneissa myös samankaltaisuuksia. Suorien jakaumien perusteella aineistot tuottavat suhteellisen samankaltaisia tuloksia kysyttäessä lääkkeisiin tai lääkehoitoihin liittyviä näkemyksiä ja mielipiteitä. Sen sijaan erot vastaajien iässä ja mahdollisesti sosioekonomisessa asemassa tulevat esiin tarkastellessa vastaajien terveydentilaa koskevia kysymyksiä. Postikyselyyn vastanneet käyttävät verkkopaneeliin vastanneita yleisemmin lääkärin määräämiä lääkettä ja heillä on yleisemmin jokin pitkäaikaissairaus taikka sairaus tai vamma, joka haittaa työ- ja toimintakykyä. Erot eri kyselyihin vastanneiden taustatekijöissä ja terveydentilassa tulee huomioida kulloisenkin tutkimusasetelman mukaisesti.

RESUMÉ

Järvisilta K, Niemelä M, Aaltonen K, Merikoski M, Enlund H. Läkemedelsbarometern 2015. Material som insamlats genom enkätundersökningar och forskningsrapport. Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea. Publikationsserien Fimea utvecklar, utvärderar och informerar 8/2018. 57 s. ISBN 978-952-5624-88-5.

Fimea har genomfört *Läkemedelsbarometern* som grundar sig på material som insamlats genom enkätundersökningar i september 2015. Det är fråga om en enkätundersökning, där materialet har insamlats både i form av en postenkät och en webbpanel. Avsikten med undersökningen var att reda ut medborgarnas uppfattning och erfarenheter av användningen av nya läkemedel och beredskapen att delta i beslutsfattandet vid planeringen och genomförandet av vården. I undersökningen kartlades befolkningens uppfattningar om läkemedels nytta och biverkningar, åsikter om läkemedelsersättningssystemet och prioriteringen av läkemedelsbehandlingar, värden i anknytning till befolkningens hälsa och välbefinnande, föreställningar om nya läkemedel, erfarenheter av rådgivning gällande läkemedel samt viljan att delta i beslutsfattandet som gäller valet av läkemedelsbehandling på läkarmottagningen och apoteket.

Postenkätens sampel (n = 8 003) plockades ur Befolkningsregistercentralens befolkningsdatasystem genom slumpmässigt urval bland 18–79-åriga finländare. Webbpanelens sampel (n = 13 900) utgjordes av 18–79-åriga finländare som ingår i Taloustutkimus Oy:s webbpanel. Bägge samplen var stratifierade enligt kön, ålder och boendeort. Målet med webbpanelen var att få in 2 000 svar. Sammanlagt 3 190 personer (40 %) svarade på postenkäten och 2 235 personer på webbpanelen. Materialet insamlades med identiska enkäter. I undersökningen kan materialen användas skilt för sig eller sammanslaget.

Materialets representativitet granskades genom att jämföra fördelningarna i materialet med befolkningsfördelningarna år 2015. Faktorer som granskades var kön, ålder, socioekonomisk ställning (utbildning, huvudsaklig verksamhet och inkomster), civilstånd och boendeområdets urbaniseringsgrad. Överrepresenterade i postenkätmaterialiet var särskilt personer över 55 år, kvinnor, pensionärer och änkor. I webbpanelmaterialiet var befolkningen bättre representerad än i postenkäten med undantag av utbildning. Underrepresenterade i webbpanelmaterialiet var personer under 35 år, arbetande och arbetslösa, lågutbildade samt ogifta. Den mest underrepresenterade gruppen i bägge materialen var unga män under 35 år. Genom att slå ihop materialen är det i viss mån möjligt att korrigera materialets representativitet.

Fastän de svarande på postenkäten och webbpanelen i någon mån skiljer sig från varandra i fråga om demografiska och socioekonomiska faktorer i analysen av hur representativa materialen är, finns det också likheter mellan svarandena. Enligt direkta fördelningar producerar materialen relativt likadana resultat på frågorna om uppfattningar och åsikter om läkemedel eller läkemedelsbehandlingar. Däremot kommer skillnaderna i de svarandes ålder och eventuellt även deras socioekonomiska ställning fram då man granskar frågorna om de svarandes hälsotillstånd. Svarandena på postenkäten använder oftare än svarandena på webbpanelen läkemedel föreskrivna av läkare och de hade oftare en långtidssjukdom eller en sjukdom eller skada som försämrar arbets- och funktionsförmågan. Skillnaderna i bakgrundsfaktorer och hälsotillstånd för svarandena på de olika enkäterna bör beaktas i den forskningssammansättning som används i respektive fall.

EXTENDED ENGLISH SUMMARY

Järvisilta K, Niemelä M, Aaltonen K, Merikoski M, Enlund H. Fimea Medicines Barometer 2015. Description of data and data collection of population surveys. Finnish Medicines Agency Fimea. Serial Publication Fimea Develops, Assesses and Informs 8/2018. 57 p. ISBN 978-952-5624-88-5.

The Fimea Medicines Barometer is designed to study opinions, values and experiences related to medicines, health and well-being. By design, the 2015 Barometer is a cross-sectional survey using two different data collection methods: a postal survey and an online survey of an Internet panel. Both surveys were repeated in 2017, after which the online survey is intended to be repeated bi-annually.

This report describes the development of the survey questionnaire, as well as sampling and data collection. Furthermore, the report presents the distributions of responses for each question (Appendix 3) and compares the respondents' demographic characteristics to the general population.

The aims of the Barometer were to study and describe the population perspective on values related to health and well-being, beliefs about medicines, views on new medicines, opinions on the medicine reimbursement system and prioritizing treatments, willingness to participate in decision-making and experiences in medication counselling.

Questionnaires

Fimea was responsible for developing the questionnaire (Appendix 1), which representatives from the Social Insurance Institution of Finland (Kela) and the University of Eastern Finland helped finalize. Several previous studies were used to guide the development process. For example, the general part of the questionnaire *Beliefs about medicines* was used to explore beliefs about the harms, benefits and overuse of medicines (Horne et al. 2004). Health literacy was assessed by using questions about understanding written material and instructions related to medicines (Chew et al. 2004; Al Sayah et al. 2014). Furthermore, questions from the *European Social Survey* and previous Finnish studies were also used (Hämeen-Anttila 2014; Hämeen-Anttila et al. 2014; Airio 2013). A pilot study was conducted (n = 37) before finalizing the questionnaire consisting of 42 questions (Appendix 3 contains questions in English).

The questionnaire had four different versions, which were identical for the most part. Three questions related to willingness to pay (Q27, Q28, Q29) had different variants. Each participant was randomly assigned one of the four questionnaires.

Postal and online survey

For the postal survey, a random sample of 8,003 Finnish residents aged 18–79 was drawn from the Population Register, stratified by gender, age and area of residence. The market research company Taloustutkimus executed the study.

The postal survey was mailed on 29 September 2015 and the first reminder on 12 October 2015. A second mailing of the questionnaire went out on 27 October 2015 and the second reminder on 18 November 2015. The postal survey contained an option to use an online version of the questionnaire, which 214 respondents used. Answering the survey was regarded as informed consent to participate in the survey. Only Taloustutkimus knew the identity of the respondents and destroyed the records two months after data collection finished.

The postal survey resulted in 3,218 returned questionnaires, of which 28 were unusable. Thus the final study population consisted of 3,190 persons, resulting in a 39.9% response rate.

The online survey was also carried out by Taloustutkimus, which used their pre-recruited internet panel containing approximately 40,000 Finns. From this panel, 13,900 respondents representing 18–79-year-old Finns were invited to participate. The target number of re-

spondents 2,000 was achieved by two waves of invitations: first, to 8,000 respondents on 22 October 2015, and second, to 5,900 respondents on 28 October 2015, with no further reminders. The sample was stratified by gender, age and area of residence. Quality of life was measured in collaboration with the EuroQol Research Foundation, by using the Finnish translation of the EQ-5D-5L questionnaire on the EuroQol server. Because of technical difficulties in routing the respondent from one questionnaire to another, 46 were unable to answer questions about quality of life.

The online survey resulted in a total number of 2,235 responses, yielding a response rate of 16.1%. However, it must be noted that the response rate of the online survey is not comparable to the response rate of the postal survey, due to methodological differences in data collection.

Representativeness

The representativeness of the surveys was assessed by comparing the respondents' socio-economic and demographic characteristics to the general population.

Tables 2 and 3 present the distribution of respondents by gender and age, in relation to the respective distributions of the general population. The gender distribution of the online survey respondents matches the distribution of the general population, whereas among the respondents of the postal survey, women are overrepresented. The respondents of the postal survey were, on average, older than the respondents of the online survey. The age distribution of the online survey respondents matched the distribution of the general population more closely than the age distribution of the postal survey respondents (Figure 1). However, in both surveys, the youngest respondents are underrepresented and older respondents overrepresented.

Tables 4 and 5 present the distribution of the respondents of the two surveys by labour market status, education, area of residence and marital status.

By labour market status, the online survey represents the general population more closely than the postal survey (Table 3). Among the respondents of the postal survey, the retired are overrepresented (43% vs. 28% of the respective age groups among the general population) and the employed as well as the unemployed are underrepresented. Among the general population aged 15–74, the employment rate in 2015 was 59% and 9% were unemployed. The respondents of the online survey have, on average, higher levels of education and income than respondents of the postal survey. In comparison to the general population, particularly people with the lowest level of education are underrepresented among the respondents of the online survey. People with lowest level of income are overrepresented among the postal survey respondents, which reflects the distributions of the respondents' age and educational level. In both surveys, people with the highest level of income are underrepresented.

By area of residence, the online survey respondents represent the general population relatively well. Among the online survey respondents, and in the general population, 70% resided in urban settings, whereas among postal survey respondents the percentage was 62%. Widows and the separated and divorced are slightly overrepresented among the postal survey respondents, and the unmarried are underrepresented in both surveys.

Results

Based on the assessment of representativeness, the respondents of the postal survey and the online survey differ to some extent in their demographic and socioeconomic characteristics. Differences in age structure, and possibly in socioeconomic status as well, are reflected particularly in the results related to the respondents' health status (Table 5). For example, having an illness or injury that affects working ability or functional capacities (Question 12) is more common among postal survey respondents, as is poor or fairly poor perceived health status (Questions 40 and 42).

However, despite the differences in respondents' health, the two surveys seem to produce relatively similar results for medication related questions (e.g. Questions 15–17, 27–28 and 31–38). However, differences in age and health status may be reflected in the answers related to willingness to pay and problems understanding things related to medical conditions because of difficulty understanding written material (Questions 29 and 30).

There are also distinct differences between the surveys in the number of “I don’t know” responses. In the postal survey, the frequency of this response is clearly higher than in the internet panel survey. This difference is particularly large in questions related to attitudes towards participation in the choice of prescription medicines, new medicine inventions and reimbursements for medicines. The difference may be partly explained by the higher age and lower level of education among the respondents of the postal survey. The internet panel members may also have better routine in answering questionnaires and stating their opinion on different questions.

Table 1 summarizes the results related to the representativeness of the two surveys to the Finnish population. Differences in the demographic and sociodemographic characteristics, as well as in health status, should factor in when using the data for research purposes. To some extent, representativeness may improve by merging the two datasets into one pooled data.

Table 1. *Representativeness of data when compared to Finnish population.*

	Postal survey	Online survey
Age	Under 50-year-olds are underrepresented. Over 55-year-olds are overrepresented.	Represents the population more closely than the postal survey. Under 35-year-olds are underrepresented, 55-65-year-olds are overrepresented.
Gender	Females are overrepresented.	Represents the population.
Labour market status	Retirees are overrepresented. The employed and unemployed are underrepresented.	Represents the population more closely than the postal survey. The employed and unemployed are slightly underrepresented.
Education	Represents the population more closely than the online survey.	People with a low level of education are underrepresented, while the highly educated are overrepresented.
Income	People with lower income are overrepresented, higher income people are underrepresented.	Represents the population more closely than the postal survey. Higher income people are underrepresented.
Area of residence	People residing in urban areas are underrepresented, those living in sparsely populated areas are overrepresented,	Represents the population.
Civil status	Widows, and the separated and divorced people are overrepresented. The unmarried and married, as well as those in a registered partnership or a common law relationship are underrepresented.	Represents the population more closely than the postal survey. Married, and those in a registered partnership or a common law relationship are slightly overrepresented. The unmarried are underrepresented.

1 JOHDANTO

Fimea toteutti *Lääkebarometri* -kyselytutkimuksen syksyllä 2015. Sen tavoitteena oli selvittää kansalaisten käsityksiä ja kokemuksia uusien lääkkeiden käytöstä ja valmiudesta osallistua päätöksentekoon hoitoa suunniteltaessa ja toteutettaessa. Tutkimuksessa kartoitettiin

- väestön käsityksiä lääkkeiden hyödyistä ja haitoista,
- mielipiteitä lääkekorvausjärjestelmästä ja lääkehoitojen priorisoinnista,
- väestön terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä arvoja,
- mielikuvia uusista lääkkeistä,
- kokemuksia lääkkeisiin liittyvästä neuvonnasta sekä
- halukkuutta osallistua lääkehoidon valintaa koskevaan päätöksentekoon lääkärin vastaanotolla ja apteekissa.

Lääkebarometri täydentää rekistereistä saatavaa tietoa väestön lääkkeiden käytöstä. Jatkossa kyselytutkimus on tarkoitus toteuttaa joka toinen vuosi.

Tutkimus toteutettiin kahdella eri kyselymenetelmällä, jotka molemmat toteutettiin vuoden 2015 syys- ja marraskuun välisenä aikana: toinen kysely toteutettiin postikyselynä ja toinen verkkopaneelina. Molemmissa kyselyissä käytettiin samaa kyselylomaketta (**liite 1**). Kyselyistä muodostuneet tutkimusaineistot ovat poikkileikkausaineistoja ja edustavat 18–79-vuotiaita Suomessa asuvia henkilöitä.

Aineistot sisältävät tietoja vastaajien sosiodemografisista ominaisuuksista, sairauksista, lääkkeiden käytöstä, elämänlaadusta, lääkekuluista sekä maksuvalmiudesta. Vastaajien käsityksiä, mielipiteitä ja arvoja koskevat tiedot perustuvat väittämiin, jotka koskivat terveyttä, lääkkeitä, lääkekorvausjärjestelmää, kokemuksia lääkkeisiin liittyvästä neuvonnasta ja tiedosta sekä halukkuutta osallistua lääkkeen valintaan koskevaan päätöksentekoon. Lisäksi vastaajan oli mahdollisuus kirjoittaa ajatuksiaan lääkkeistä, Kelan lääkekorvauksista ja lääkkeisiin liittyvistä tiedontarpeista. Osa aineistojen väittämistä perustuu aiempiin tutkimuksiin. Esimerkiksi lääkkeiden hyötyjä, liiallista käyttöä ja haittoja koskevat väittämät poimittiin kansainvälisestä *Beliefs about Medicines* -kyselystä (ks. esim. Horne ym. 2004). Terveyden lukuaitaidon mittareista poimittiin lääkkeisiin liittyvää lukutaitoa mittaavat väittämät (ks. esim. Chew ym. 2004; Al Sayah ym. 2014). Lisäksi kysymysten laadinnassa hyödynnettiin muiden muassa *European Social Survey* -kyselyä, Fimean aikaisempia kyselytutkimuksia (ks. Hämeen-Anttila 2014; Hämeen-Anttila ym. 2014), Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen *Aikuisväestön terveyskäyttäytyminen* (AVTK) -kyselyä sekä Kelan toimeentuloturva koskevaa tutkimusta (ks. Airio 2013).

Lääkebarometrin sisällön suunnittelusta vastasi Fimea ja suunnitteluun osallistui Kela ja Itä-Suomen yliopiston farmasian laitos. Lisäksi lomake pilotoitiin ja sitä kehitettiin testivastaajilta (N = 37) saadun palautteen perusteella. Taloustutkimus Oy vastasi molempien kyselyiden otoksen poiminnasta, kyselylomakkeiden ulkoasusta, lomakkeiden ja muistutusten lähettämisestä sekä vastausten tallentamisesta. Postikyselyn toteutuksen rahoitti Kela ja verkkopaneelin toteutuksen Fimea. Elämänlaatua mittaavan EuroQol Research Foundationin suunnitteleman kysymyspatteriston käytöstä on tehty erillinen sopimus säätiön kanssa.

Tässä raportissa kuvataan *Lääkebarometri 2015* -kyselytutkimukseen sisältyvien aineistojen keruu sekä suoritetaan aineistojen edustavuutta koskeva analyysi. Raportin lopussa tarkastellaan kuvailevin menetelmin postikyselyn ja verkkopaneeliaineiston tuottamia tuloksia. Raportti sisältää englanninkielisen laajennetun tiivistelmän kansainvälisiä tutkimusjulkaisuja ajatellen. Tästä syystä myös kaikki taulukot ja kuvat on raportoitu sekä suomeksi että englanniksi.

2 OTANTA JA AINEISTONKERUU

Posti- ja verkkopaneelikyselyt kohdistettiin 18–79-vuotiaille Suomessa asuville henkilöille äidinkielestä riippumatta. Molempien kyselyiden aineiston otoksen poiminnasta, kyselylomakkeiden ulkoasusta, lomakkeiden ja muistutusten lähettämisestä sekä vastausten tallentamisesta vastasi Taloustutkimus Oy.

Kyselylomakkeesta tehtiin neljä eri versiota, jotka olivat identtisiä kolmea kysymystä lukuun ottamatta (**liite 1**). Näissä kolmessa kysymyksessä haluttiin varioida kysymyksenasettelun määritelmiä. Kysymykset olivat:

- Olisitko itse valmis maksamaan viikon mittaisesta antibioottikuurista **20 / 40 / 60 / 80** euroa? (Kysymys 27)
- Kuvittele tilannetta, jossa **40-vuotiaalla / 70-vuotiaalla** henkilöllä on todettu pitkälle edennyt sairaus. Henkilöllä on odotettavissa olevaa elinaikaa 2 vuotta. Sairauteen on tulossa uusi lääke, joka antaisi hänelle **3 kuukautta / 6 kuukautta** lisää elinaikaa. Kuinka paljon enemmän yhteiskunnan pitäisi olla valmis maksamaan tällaisesta hoidosta? (Kysymys 28)
- Oletetaan, että käytettävissä olisi uusi lääkehoito, joka mahdollistaisi, että olisit seuraavan vuoden täysin terve. Olisitko valmis maksamaan itse tästä vuoden hoidosta **5 000 / 10 000 / 30 000 / 50 000** euroa? (Kysymys 29)

Lomakkeisiin arvottiin kysymyskombinaatiot näille kolmelle kysymykselle.

Vastaajille laadittu saatekirje sisälsi selostuksen tutkimuksen tarkoituksesta, käytännön toteutuksesta ja aineiston käsittelystä (**liite 2**). Kyselyyn vastaamisen katsottiin olevan tietoinen suostumus kyselyyn osallistumisesta.

Väestörekisterikeskuksesta tutkimukseen luovutettuja tietoja käytettiin ainoastaan kyselyn toteuttamiseen. Taloustutkimus hävitti henkilöitä koskevat rekisteritiedot kahden kuukauden kuluessa aineiston keruusta. Tutkimuksessa noudatetaan henkilötietolain (L 523/1999) säännöksiä.

2.1 Postikysely

Postikysely lähetettiin 8 003 vastaajalle, jotka valikoituivat otosjoukkoon väestötietojärjestelmästä tehdyn satunnaisotannan perusteella. Otanta oli ositettu eli stratifioitu sukupuolen, iän ja asuinalueen perusteella.

Postikyselyn lomakkeita palautettiin 3 218. Näistä palautuneista lomakkeista 28 palautettiin tyhjänä tai virheellisesti täytettynä. Lopullinen vastausmäärä on näin ollen 3 190, nettovastausvastausprosentin ollessa 39,9 prosenttia ja nettokadon vastaavasti 60,1 prosenttia.

Kaikista neljästä lomakeversiosta tehtiin suomen- ja ruotsinkieliset versiot. Lisäksi ainakin yhdelle otoshenkilölle Fimea lähetti englannin kielelle käännetyn lomakkeen. Jokaista eri lomakeversiota lähetettiin 2 000 vastaajalle. Vastaajalle lähetetty lomakeversio arvottiin.

Taloustutkimus postitti kyselylomakkeet 29. syyskuuta 2015. Vastaamatta jättäneille lähetettiin ensimmäinen muistutuskortti 12. lokakuuta. Kyselylomake lähetettiin uudelleen 27. lokakuuta ja toinen muistutuskortti lähetettiin 18. marraskuuta. Postikysely sisälsi myös mahdollisuuden vastata internetin välityksellä henkilökohtaisen linkin avulla. Tätä mahdollisuutta hyödynsi 214 vastaajaa.

Taloustutkimus tallensi kirjekyselylomakkeiden tiedot. Tietojen tallennuksessa käytettiin soveltuvien osin optista lukijaa.

2.2 Verkkopaneeli

Verkkopaneeliin kutsuttiin vastaamaan yhteensä 13 900 Taloustutkimuksen internet-paneeliin kuuluvaa henkilöä. Vastaamaan kutsuttiin stratifioidun otannan perusteella iän, sukupuolen ja asuinpaikan suhteen edustava otos 18–79-vuotiaita suomalaisia. Taloustutkimus Oy:n internet-paneeli on suljettu yhteisö, johon kuuluu lähes 40 000 suomalaista. Yksittäinen paneelin jäsen saa vastattavakseen vaihtelevan määrän eri aiheisiin liittyviä tutkimuksia. Vastaamisen kuormittavuus vaihtelee sen mukaan, minkälaisiin tutkimuksiin vastaajalla on mahdollisuus vastata ja kuinka useita kyselytutkimuksia on vastattavana. Tutkimuksen aihe selviää vastaajalle vasta hänen aloittaessaan kyselyyn vastaamisen. Vastaajat on rekrytoitu internet-paneeliin monikanavaisesti Taloustutkimus Oy:n toteuttamien väestötutkimusten yhteydessä.

Taloustutkimus vastasi verkkolomakkeen toteuttamisesta ja vastausten tallentamisesta. Verkossa kyselyyn oli mahdollista vastata vain suomeksi. Tavoitteena oli saada verkkopaneelin kautta 2 000 vastausta. Taloustutkimus lähetti kyselyyn osallistumiskutsun 8 000:lle internet-paneeliin kuuluvalla henkilölle 22. lokakuuta 2015. Lisäkutsuja lähetettiin 5 900 internet-paneeliin kuuluvalla henkilölle 28. lokakuuta 2015. Muistutuksia ei lähetetty, sillä asetettu 2 000 vastauksen tavoite täyttyi ilman niitä. Verkkopaneelistä palautuneita vastauksia saatiin yhteensä 2 235. Lopullinen palautuneiden vastausten määrä ylittää näin ollen tavoitteen. Vastausprosentiksi muodostui 16,1 prosenttia.

Verkkopaneelikyselyssä vastaajalle arvottiin vastattavaksi jokin neljästä lomakeversiosta. Kyselyn lopussa vastaajat siirtyivät Taloustutkimuksen verkkolomakkeelta EuroQol Research Foundationin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti vastaamaan elämänlaatua mittaavaan kysymyspatteristoon (Kysymys 41) hollantilaiselle palvelimelle. Vastaajista 46 ei pystynyt teknisten ongelmien vuoksi siirtymään toiselle palvelimelle.

3 AINEISTOJEN EDUSTAVUUS

Postikyselyn (39,9 %) ja verkkopaneelin (16,1 %) vastausprosentit ovat pieniä. Postikyselyn vastausprosentti on kuitenkin samassa linjassa aiempien väestöä edustavien kyselytutkimusten kanssa. Yleisesti ottaen postikyselyiden vastausprosentit ovat viimeisten 20 vuoden aikana pienentyneet. Esimerkiksi Kelan toteuttamassa toimeentuloturvan toimivuutta koskevassa kyselyssä väestöä edustavan postikyselyn vastausprosentiksi jäi 37,8 prosenttia (Airio 2013), Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston toteuttamassa hyvinvointikyselyssä vastausprosentiksi muodostui puolestaan 38 prosenttia (Kainulainen & Saari 2013) ja Turun yliopiston taloussosiologian oppiaineen keräämän Arkielämä ja osallistuminen -kyselyn vastausprosentiksi muodostui 41,5 prosenttia (Koivula ym. 2017).

Verkkopaneelin vastausprosentit ovat usein postikyselyjäkin pienempiä. Esimerkiksi Elinkeinoelämän valtuuskunnan asennetutkimuksen vastausprosentti oli vuoden 2017 kyselyssä 19,4 (Apunen ym. 2017). Tämä johtuu osittain siitä, ettei verkkopaneelissa postikyselyjen tapaan lähetetä muistutusviestejä samoille henkilöille, vaan uusia kutsuja lähetetään uusille paneeliin kuuluville henkilöille siihen saakka, kunnes kyselyyn vastanneiden tavoitemäärä (tässä kyselyssä 2 000) saavutetaan.

Yleisesti vastausprosenttien pieneneminen ajan saatossa viittaa ensinnäkin siihen, että postikyselyihin vastataan nykyisin ylipäänsä heikommin. Tämä puolestaan kasvattaa mielenkiintoa muita kyselytekniikoita kohtaan, joita ovat verkkokyselyt sekä puhelin- ja käyntihaastattelut. Toinen seikka, joka saattaa selittää vastaamisaktiivisuutta, on kyselyn aihepiiri. Lääkebarometrin kysymykset rajautuvat varsin tarkasti rajattuun teemaan eli terveyteen ja lääkkeiden käyttöön. Aihepiirin tuntemus ja sen tärkeänä pitäminen saattavat olla yhteydessä vastaamisaktiivisuuteen ja siten kadon valikoitumiseen. Kolmanneksi on huomattava, että omaa terveyttä koskeva aihepiiri saatetaan kokea arkaluontoiseksi ja saatetaan pelätä tietosuojan peittämistä. Ylipäänsä on mahdollista, että kyselyyn jätetään vastaamatta yksinkertaisesti siksi, että vastaaminen on vapaaehtoista.

Aineistojen edustavuutta analysoidaan seuraavaksi vertaamalla aineistojen jakaumia vuoden 2015 väestöjakaumiin. Tarkasteltavina tekijöinä ovat sukupuoli, ikä, sosioekonominen asema (koulutus, pääasiallinen toiminta ja tulot), siviilisääty ja asuinalueen kaupunkimaisuus.

Sukupuolen mukainen tarkastelu (**taulukko 2**) osoittaa, että verkkopaneeliaineisto vastaa melko hyvin väestön sukupuolijakaumaa. Sen sijaan postikyselyyn vastanneista naisten osuus on miehiä suurempi ja naiset ovat siten aineistossa hieman yliedustettuja.

Taulukko 2. Postikyselyn, verkkopaneelin ja väestön sukupuolijakaumat.

Table 2. Frequencies of gender in postal survey, online survey and in population.

	Postikysely Postal survey		Verkkopaneeli Online survey		Yhdistetty aineisto Merged data		Väestö Population	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Nainen Female	1 870	58,8	1 143	51,1	3 013	55,6	2 075 252	50,2
Mies Male	1 310	41,2	1 092	48,9	2 402	44,4	2 055 515	49,8

Lähde: Väestöjakauma (Tilastokeskus 2017a).

Reference: Population Structure (Statistics Finland 2017a).

Postikyselyyn vastanneet olivat keskimäärin vanhempia kuin verkkopaneeliin vastanneet. Postikyselyaineistossa miesten keskimääräinen ikä oli 56 vuotta ja naisten 55 vuotta, verkkopaneeliaineistossa vastaavasti miesten 52 vuotta ja naisten 50 vuotta. Nuoret ovat aineistosta ja sukupuolesta riippumatta aliedustettuja. Kokonaisuudessaan postikyselyaineiston ikäjakauma ei noudata väestön jakaumaa. Nuorten lisäksi aineistossa ovat aliedustettuina ruuhkavuosia elävät 35–49-vuotiaat. Yli 55-vuotiaat ovat sen sijaan yliedustettuina. Verkkopaneeli korjaa selvästi postikyselyssä ruuhkavuosien kohdalla havaittavaa aliedustusta. Verkkopaneelin vastanneiden naisten jakauma onkin melko lähellä väestön jakaumaa: ali-

edustavuutta on havaittavissa vain alle 30-vuotiaiden ja yliedustavuutta vain 55–64-vuotiaiden joukossa. Alle 35-vuotiaat miehet ovat puolestaan aliedustettuina verkkopaneelissa, mutta 40–64-vuotiaiden joukossa miehet ovat yliedustettuina (**taulukko 3 ja kuvio 1**) Kokonaisuudessaan voidaan sanoa, että aineistot ovat yliedustettuja vanhemmissa ikäryhmissä ja aliedustettuja nuoremmassa ikäryhmissä. Tämä saattaa johtua kyselyn aihepiiristä, koska sairastavuuden ja lääkkeiden käytön lisääntyessä aihe tulee omakohtaiseksi.

Taulukko 3. Postikyselyn, verkkopaneelin ja väestön ikäjakaumat sukupuolen mukaan.

Table 3. Frequencies of age by gender in postal survey, online survey and in population.

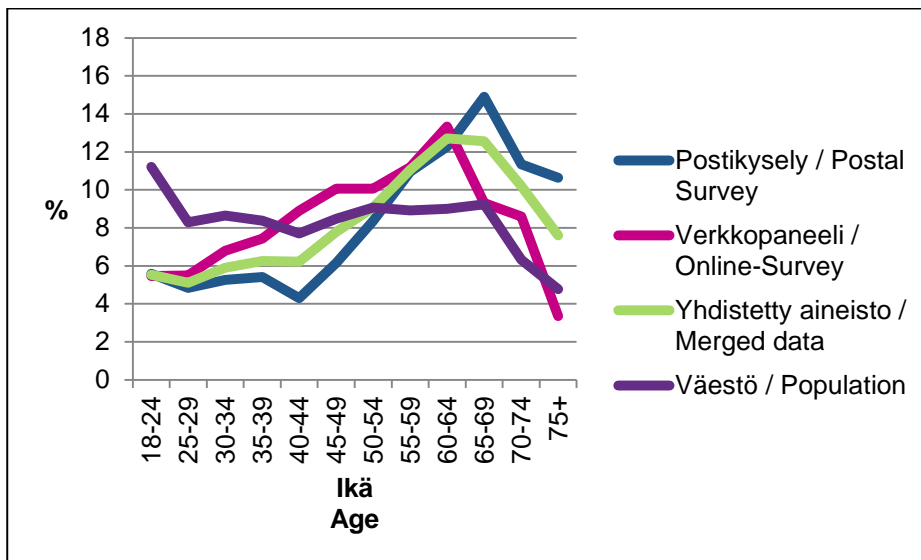
	Postikysely Postal survey				Verkkopaneeli Online survey				Väestö Population			
	Mies Male		Nainen Female		Mies Male		Nainen Female		Mies Male		Nainen Female	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
18–24	64	5,0	110	6,0	43	3,9	79	6,9	236 765	11,5	226 585	10,9
25–29	57	4,4	94	5,1	49	4,5	74	6,5	175 568	8,5	166 960	8,1
30–34	63	4,8	101	5,5	66	6,0	86	7,5	183 915	9,0	173 017	8,3
35–39	63	4,9	106	5,8	75	6,9	91	8,0	177 811	8,7	168 005	8,1
40–44	52	4,0	82	4,5	108	9,9	91	8,0	162 832	7,9	155 047	7,5
45–49	89	6,9	103	5,6	116	10,6	109	9,5	177 270	8,6	173 099	8,3
50–54	106	8,2	155	8,5	119	10,9	106	9,3	188 139	9,2	186 362	9,0
55–59	152	11,8	190	10,4	119	10,9	131	11,5	182 452	8,9	185 658	9,0
60–64	171	13,3	212	11,6	155	14,2	143	12,5	181 417	8,8	190 243	9,2
65–69	207	16,1	258	14,1	112	10,3	96	8,4	183 252	8,9	198 011	9,5
70–74	130	10,1	224	12,2	92	8,4	100	8,8	121 120	5,9	140 045	6,8
75+	137	10,6	195	10,7	38	3,5	37	3,2	84 974	4,1	112 220	5,4
Yhteensä Total	1291	100	1830	100	1092	100	1143	100	2 055 515	100	2 075 252	100

Lähde: Väestöjakauma (Tilastokeskus 2017a).

Reference: Population Structure (Statistics Finland 2017a).

Kuvio 1. Postikyselyn, verkkopaneelin ja väestön ikäjakaumat (%).

Figure 1. Age distribution in postal survey, online survey and in population.

Lähde: Väestöjakauma (Tilastokeskus 2017a).

Reference: Population Structure (Statistics Finland 2017a)

Taulukossa 4 tarkastellaan aineiston jakaumia työmarkkina-aseman, koulutuksen ja tulojen mukaan. Postikyselyyn vastanneista suurin osa eli 43 prosenttia vastasi olevansa eläkkeellä, kun taas verkkopaneeliin vastanneista puolestaan suurin osa eli 39 prosenttia vastaajista oli kokopäivätyössä. Kuten jo ikäjakaumien perusteella voitiin olettaa, eläkeläiset ovat yli-

edustettuina postikyselyssä. Vuonna 2015 Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan 18–79-vuotiaista omaa eläkettä eli vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys-, osa-aika- tai maatalouden erityiseläkettä sai 1 155 196 henkilöä (Eläketurvakeskus 2017), eli 28 prosenttia saman ikäisestä väestöstä. Työikäisiä tarkasteltaessa sekä työssäkäyvien että työttömien osuudet ovat pienemmät kuin väestössä. Vuonna 2015 väestön työttömyysaste 15–74-vuotiaassa väestössä oli 9 prosenttia, työllisyysaste puolestaan 59 prosenttia (Tilastokeskus 2017b). Verkkopaneeli edustaa työmarkkina-aseman mukaan näin ollen postikyselyä paremmin väestöä.

Taulukko 4. Postikyselyn ja verkkopaneelin jakaumat työmarkkina-aseman, koulutuksen ja tulojen mukaan.

Table 4. Frequencies of labour market status, education and household income in postal survey and online survey.

	Postikysely Postal survey		Verkkopaneeli Online survey		Yhdistetty aineisto Merged data	
	N	%	N	%	N	%
Työmarkkina-asema Employment status						
Kokopäivätyö Full-time work	1 096	34,6	1 032	46,2	2 128	39,4
Osa-aikatyö Part-time work	130	4,1	107	4,8	237	4,4
Osa-aikaeläke Part-time pension	72	2,3	43	1,9	115	2,1
Työtön tai lomautettu Unemployed or laid off	205	6,5	174	7,8	379	7,0
Eläkkeellä Retired	1 362	43,0	652	29,2	2 017	37,3
Vanhempainvapaa, hoitovapaa tai äitiysloma Parental leave, child care leave or maternity leave	50	1,6	35	1,6	85	1,6
Opiskelija Student	167	5,3	139	6,2	306	5,7
Muu Other	85	2,7	53	2,4	138	2,6
Koulutus Education						
Peruskoulu/kansakoulu Basic education	669	21,2	137	6,1	806	15,0
Lukio General upper secondary education	199	6,3	218	9,8	417	7,7
Ammatillinen koulutus Vocational education and training	1 237	39,3	790	35,4	2 027	37,6
Ammattikorkeakoulu Polytechnic education	399	12,7	467	20,9	866	16,1
Yliopisto tai korkeakoulu University or other academic education	550	17,5	593	26,5	1 143	21,2
Muu Other	96	3,1	30	1,3	126	2,3
Tulot Income						
Enintään 1 000 € 1,000€ at the most	378	12,2	180	8,05	558	10,5
1 001–2 000 €	902	29,1	422	18,88	1 324	24,8
2 001–3 000 €	749	24,2	497	22,24	1 246	23,4
3 001–4 000 €	545	17,6	527	23,58	1 072	20,1
4 001–5 000 €	283	9,1	347	15,53	630	11,8
5 001–8 000 €	202	6,5	208	9,31	410	7,7
Yli 8 000 € Over 8,000€	38	1,2	54	2,42	92	1,7

Postikyselyn valikoituminen ikääntyvään väestöön näkyy myös vastaajien koulutusta koskevissa jakaumissa. Postikyselyyn vastanneista selvästi suurempi osa oli matalammin koulutettuja kuin verkkopaneeliin vastanneista. Sen sijaan yliopisto- tai muun korkeakoulututkinnon suorittaneita on verkkopaneeliin vastanneissa huomattavasti enemmän kuin postikyselyyn vastanneissa. 20 vuotta täyttäneestä väestöstä noin 25 prosentilla ei ollut vuonna 2015 perusasteen jälkeistä tutkintoa, keskiasteen eli lukion tai ammatillisen koulutuksen oli

suorittanut 43 prosenttia ja korkeakoulututkinnon tai tutkijakoulutusasteen tutkinnon oli suorittanut 22 prosenttia (Tilastokeskus 2017c). Näin ollen verkkopaneeli edustaa väestöä koulutuksen osalta heikemmin kuin postikysely. Etenkin vain perusasteen koulutuksen suorittaneiden osalta verkkopaneeli on selvästi aliedustettu.

Verkkopaneeliin vastanneet ovat tulotasoltaan parempituloisia kuin postikyselyyn vastanneet. Kyselyssä vastaajia pyydettiin ilmoittamaan nettokuukausitulot valitsemalla seitsemästä luokasta sopivin. Postikyselyaineistossa tulojen mediaaniluokka on 2 001–3 000 € ja verkkopaneelissa 3 001–4 000 €. Vuonna 2015 kotitalouksien käytettävissä oleva rahatulon mediaani oli noin 31 500 € vuodessa eli noin 2 655 € euroa kuukaudessa. Ylipäänsä väestö jakautuu melko tasaisesti kyselyn viiteen keskimmäiseen tuloluokkaan siten, että ääripäässä pienituloisimpaan tuloluokkaan (enintään 1 000 €/kk) kuului reilu 4 prosenttia ja suurituloisimpaan tuloluokkaan (yli 8 000 €/kk) hieman yli 6 prosenttia väestöstä. (Karonen 2017.) Näin ollen verkkopaneelissa tuloluokkien jakauman muoto on lähempänä väestön jakaumaa kuin postikyselyssä, jossa pienituloisimmat tuloluokat ovat yliedustettuja. Molemmissa aineistoissa suurituloisimmat tuloluokat ovat aliedustettuja.

Taulukko 5. Postikyselyyn, verkkopaneelin ja väestön jakaumat kunnan kaupunkimaisuuden ja siviilisäädyn mukaan.

Table 5. Frequencies of area of residence and civil status in postal survey, online survey and in population.

	Postikysely Postal survey		Verkkopaneeli Online survey		Yhdistetty aineisto Merged data		Väestö Population
	N	%	N	%	N	%	%
Kunnan kaupunkimaisuus Residential area							
Pääkaupunkiseutu Helsinki metropolitan area	639	20,2	519	23,2	1 158	21,4	19,8
Muu kaupunki Another city	1 324	41,8	1 052	47,1	2 376	44,0	50,1
Kaupungin läheinen taajama-alue Outer urban area	435	13,7	258	11,5	693	12,8	16,1
Haja-asutusalue/Maaseutu Sparsely populated area or countryside	771	24,3	406	18,2	1 177	21,8	14,0
Siviilisäätö Civil status							
Naimisissa/avoliitossa/rekisteröidyssä parisuhteessa Married / registered partnership / common law relationship	1 803	56,8	1 463	65,5	3 266	60,4	60,4
Naimaton Unmarried	661	20,8	463	20,7	1 124	20,8	26,2
Asumuserossa tai eronnut Separated or divorced	439	13,8	227	10,2	666	12,3	9,8
Leski Widow	271	8,5	82	3,7	353	6,5	3,6

Lähde: Karonen 2017(omat laskelmat tulonjakotilastosta 2015), Jalovaara 2017(omat laskelmat).
Reference: Karonen 2017 (own calculations of Statistics Finland: income distribution statistics 2015), Jalovaara 2017 (own calculations).

Aineistot poikkeavat toisistaan jossain määrin myös vastaajien maantieteellisen sijainnin osalta (**taulukko 5**). Postikyselyyn vastanneet asuvat verkkopaneeliin vastanneita useammin haja-asutusalueella tai maaseutumaisissa kunnissa. Vuoden 2015 tulonjakotilastoon pohjautuviin väestöjakaumiin (Karonen 2017) verrattuna verkkopaneeliaineisto on varsin edustava kunnan kaupunkimaisuuden mukaan. Niin väestössä kuin verkkopaneelissa kaupungeissa asuvien osuus on noin 70 prosenttia. Postikyselyaineistossa kaupungeissa asuvat ovat sen sijaan aliedustettuja.

Siviilisäädyn mukaiset jakaumat aineistoissa noudattavat väestöjakauman (Jalovaara 2017) muotoa. Postikyselyn valikoituminen ikääntyvään väestöön näkyy siinä, että lesket ovat selvästi yliedustettuja. Lisäksi asumuserossa olevien tai eronneiden osuus on postikyselyssä suurempi kuin väestössä. Verkkopaneelissa leskien sekä eronneiden osuudet ovat miltei samat kuin väestössä. Selkeimmin aliedustettuja ovat molemmissa aineistoissa naimattomat. Postikyselyssä jonkin verran aliedustettuja ovat myös naimisissa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevat. Mikäli aineistoja käytetään yhdistettynä, verkkopaneeli korjaa tätä aliedustusta, sillä verkkopaneelissa naimissa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevien osuus on väestöosuutta korkeampi.

4 AINEISTOJEN TULOSTEN VERTAILU

Aineiston edustavuutta koskevan analyysin perusteella postikyselyyn ja verkkopaneeliin vastanneet eroavat toisistaan jossain määrin demografisten ja sosioekonomisten tekijöiden osalta. Postikyselyyn vastanneet ovat keskimäärin iäkkäämpiä, he ovat useammin naisia ja eläkkeellä, he ovat matalammin koulutettuja ja heidän tulotasonsa on pienempi kuin verkkopaneeliin osallistuneilla. Kyselyihin vastanneissa on myös samankaltaisuuksia. Kyselyn teema esimerkiksi selittää sen, että molempien kyselyiden ikäjakauma painottuu ikääntyvään väestöön. Sen sijaan nuorten vastaamisaktiivisuus oli pientä kyselytekniikasta riippumatta. Tässä luvussa tarkastellaan lyhyesti sitä, millä tavoin vastaajien taustatekijöiden eroavuudet heijastuvat aineistoista saataviin tuloksiin. Raportin liitteenä on esitetty suorat prosenttijakaumat kustakin kysymyksestä (liite 3).

Erot iässä ja kenties myös sosioekonomisessa asemassa ovat nähtävissä etenkin vastaajien terveydentilaa koskevissa vastauksissa (**taulukko 6**). Postikyselyyn vastanneilla on verkkopaneeliin vastanneita useammin sairaus tai vamma, joka häiritsee työ- tai toimintakykyä (kysymys 12). Tämä näkyy myös pitkäaikaissairastavuutta koskevissa tuloksissa: noin 31 prosenttia postikyselyyn vastanneista ja 43 prosenttia verkkopaneeliin vastanneista raportoi, ettei heillä ole mitään pitkäaikaissairautta (kysymys 13). Lisäksi postikyselyyn vastanneista noin kolme neljästä on käyttänyt viimeksi kuluneen viikon aikana jotain lääkärin määräämää lääkettä, kun verkkopaneeliin vastanneista lääkärin määräämää lääkettä on käyttänyt hieman alle kaksi kolmasosaa (kysymys 18). Postikyselyyn vastanneet myös kokevat terveydentilansa heikommaksi kuin verkkopaneeliin vastanneet (kysymykset 40 ja 42).

Taulukko 6. *Terveydentilaa koskevien muuttujien frekvenssejä postikyselyssä ja verkko paneelissa (%).*

Table 6. *Frequencies of some health status variables in postal survey and online survey (%).*

	Postikysely Postal survey	Verkkopaneeli Online survey
Sairaus tai vamma, joka häiritsee työ- tai toimintakykyä (Q12) Illness or disability that limits working ability or functional capacities (Q12)	28,2	22,6
Ei pitkäaikaissairautta (Q13-0) No long-term illnesses (Q13-0)	30,8	42,6
Ei lääkärin määräämiä lääkkeitä (Q18-0) I haven't used prescription medicines (Q18-0)	25,9	34,4
Nykyinen koettu terveys, huono tai melko huono (Q40-4/5) Current state of health, poor or fairly poor (Q40-4/5)	5,4	4,2

Kysymykset Q12–Q40 liitteessä 3.
Questions Q12–Q40 in Appendix 3.

Terveydentilaa koskevista eroista huolimatta aineistojen tulokset eivät juurikaan poikkea toisistaan lääkekuluihin liittyvissä kysymyksissä (kysymykset 15–17). Vaikka yksittäisten vastausluokkien prosenttiosuudet eroavat luonnollisesti hieman toisistaan aineistojen välillä, muuttujien jakaumat ovat kuitenkin hyvin samanmuotoisia. Tämä seikka on havaittavissa myös muiden kysymysten kohdalla (ks. **liite 3**, esim. kysymykset 27–28 ja 31–38).

lässä, sosioekonomisissa tekijöissä ja terveydentilassa olevat erot kyselyihin vastanneiden välillä saattavat kuitenkin heijastua esimerkiksi kysyttäessä valmiutta maksaa uudesta lääkehoidosta (kysymys 29). Verkkopaneeliin vastanneet ovat postikyselyyn vastanneita valmiimpia maksamaan uudesta lääkehoidosta. Lisäksi postikyselyyn vastanneet kokevat useammin ongelmia terveydentilaan liittyvien asioiden ymmärtämisessä siksi, että vastaajan saama kirjallinen materiaali on vaikeaselkoista (kysymys 30).

Kokonaisuudessaan voidaan sanoa, että suorien jakaumien perusteella aineistot tuottavat suhteellisen samankaltaisia tuloksia kysyttäessä lääkkeisiin ja lääkehoitoihin liittyviä näkemyksiä ja mielipiteitä. Erot eri kyselyihin vastanneiden taustatekijöissä ja terveydentilassa tu-

lee toki tiedostaa ja huomioida riippuen kulloisenkin tutkimuksen asetelmasta – esimerkiksi siitä, mikä on analyysin riippuva muuttuja ja millä riippumattomilla muuttujilla sitä selitetään.

Aineistojen vertailukelpoisuuteen vaikuttaa myös se, kuinka yksittäiset puuttuvat vastaukset on luokiteltu. Tässä tutkimuksessa tämä koskee kysymyksiä, jotka selvittävät vastaajan mielipiteitä osallistua lääkärin määräämien lääkkeiden valintaan lääkärin vastaanotolla ja apteekissa, mielipiteitä uusista lääkerekinnöistä verrattuna vanhoihin lääkkeisiin, mielipiteitä lääkkeiden Kela-korvauksista sekä mielipiteitä yksilön ja yhteiskunnan vastuusta (kysymykset 21, 23–25 ja 39). Näihin kysymyksiin sisältyvien väittämien ”En osaa sanoa” -vastausten osuudet ovat postikyselyssä selvästi suuremmat kuin verkkopaneelissa. Postikyselyssä ”En osaa sanoa” -vastauksia on enemmän, koska puuttuvat vastaukset on luokiteltu ”En osaa sanoa” -luokkaan. Verkkopaneelissa vastaaja sen sijaan oli pakotettu valitsemaan jokin annetuista vaihtoehdoista päästäkseen eteenpäin kyselyssä. ”En osaa sanoa” -vastausten suurempaa osuutta postikyselyssä selittää myös se, että postikyselyssä vastaajat ovat keskimäärin iäkkäämpiä, vähemmän koulutettuja ja tottumattomampia vastaamaan kyselytutkimuksiin. Esimerkiksi postikyselyaineistossa potilaan halukkuutta osallistua päätöksentekoon miittaavassa kysymyksessä (kysymys 21) yli 65-vuotiaiden osuus ”En osaa sanoa” -vastauksista oli väittämästä riippuen 20–25 prosenttia, kun tätä nuoremmilla vastaavat osuudet olivat alle 10 prosenttia (Enlund 2016).

5 YHTEENVETO

Fimean *Lääkebarometri* koostuu 18–79-vuotiaille Suomessa asuville henkilöille kohdistetuista kysymyksiltään identtisistä posti- ja verkkopaneelikyselyistä. Postikyselyn vastaajamäärä oli 3 218 (vastausprosentti 39,9 %) ja verkkopaneelin vastaajamäärä 2 235 (vastausprosentti 16,1 %).

Raportissa tarkasteltiin aineistojen edustavuutta vertaamalla aineistojen jakaumia vuoden 2015 väestöjakaumiin. Verkkopaneeliaineiston vastaajat edustavat postikyselyn vastaajia paremmin väestöä kaikkien muuttujien suhteen lukuun ottamatta koulutusta (**taulukko 7**). Postikyselyyn vastanneet ovat keskimäärin iäkkäämpiä, he ovat useammin naisia ja eläkkeellä, he ovat matalammin koulutettuja ja heidän tulotasonsa on pienempi kuin verkkopaneeliin osallistuneilla. Molempien kyselyiden ikäjakauma painottuu ikääntyvään väestöön. Sen sijaan nuorten vastaamisaktiivisuus oli pientä kyselytekniikasta riippumatta. Aineistot yhdistämällä on mahdollista jossain määrin korjata aineiston edustavuutta.

Kyselyihin vastanneiden taustatekijöiden erot heijastuvat myös vastaajien terveydentilaan sekä eri aineistoista saataviin tuloksiin. Lisäksi aineistojen välillä on joitain eroja siinä, kuinka En osaa sanoa -vastaukset on luokiteltu. Suorien jakaumien perusteella aineistot tuottavat kuitenkin suhteellisen samankaltaisia tuloksia kysyttäessä lääkkeisiin ja lääkehoitoihin liittyviä näkemyksiä ja mielipiteitä. Erot eri kyselyiden vastanneiden taustoissa ja terveydentilassa tulee tiedostaa ja huomioida riippuen tutkimuksen asetelmasta.

Taulukko 7. Yhteenveto aineistojen edustavuudesta verrattuna väestöön.

	Postikysely	Verkkopaneeli
Ikä	Alle 50-vuotiaat aliedustettuja Yli 55-vuotiaat yliedustettuja.	Vastaa postikyselyä paremmin väestöä. Alle 35-vuotiaat aliedustettuja 55–64-vuotiaat yliedustettuja.
Sukupuoli	Naiset yliedustettuja.	Vastaa väestöä.
Työmarkkina- asema	Eläkeläiset yliedustettuja Työssäkäyvät ja työttömät aliedustettuja.	Vastaa postikyselyä paremmin väestöä. Työssäkäyvät ja työttömät hieman aliedustettuja.
Koulutus	Vastaa verkkopaneeliä paremmin väestöä.	Matalammin koulutetut aliedustettuja ja korkeammin koulutetut yliedustettuja.
Tulot	Pienituloisimmat yliedustettuja, suurituloisimmat aliedustettuja.	Vastaa postikyselyä paremmin väestöä. Suurituloisimmat aliedustettuja.
Asuinkunnan kaupunkimaisuus	Kaupungeissa asuvat aliedustettuja, haja-asutusalueella asuvat yliedustettuja.	Vastaa väestöä.
Siviilisäät	Lesket, asumuserossa olevat ja eronneet yliedustettuja. Naimattomat sekä naimisissa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevat aliedustettuja.	Vastaa postikyselyä paremmin väestöä. Naimisissa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevat hieman yliedustettuja. Naimattomat aliedustettuja.

LÄHTEET

Airio I. Toimeentuloturva osana sosiaaliturvaa. Kirjassa: Airio I, toim. Toimeentuloturvan verkkoa kokemassa. Kansalaisten käsityksen ja odotukset. Helsinki: Kela 2013, s. 8–23.

Al Sayah F, Majumdar SR, Egede LE, Johnson JA. Measurement properties and comparative performance of health literacy screening questions in a predominantly low income African American population with diabetes. *Patient Educ Couns* 2014;97:88–95.

Apunen M, Haavisto I, Iskanius A, Toivonen S. Kumous kunnissa. EVAn Arvo- ja asennetutkimus 2017. EVA Raportti 1/2017. Helsinki: Elinkeinoelämän valtuuskunta 2017.

Chew LD, Bradley KA, Boyko EJ. Brief questions to identify patients with inadequate health literacy. *Fam Med* 2004 Sep; 36 (8): 588–594.

Eläketurvakeskus 2017. Suomen virallinen tilasto (SVT): Tilasto Suomen eläkkeensaajista [viitattu 19.9.2017]. www.etk.fi/tutkimus-tilastot-ennusteet/tilastot/elakkeensaajat/kaikki-elakkeensaajat/

Enlund H. Väestön näkemyksiä lääkkeitä ja hoitoon osallistumisesta. Sic! Lääketietoa Fimeasta 2/2016. sic.fimea.fi/arkisto/2016/2_2016/palstat/vaeston-nakemyksia-laakkeista-ja-hoitoon-osallistumisesta

Horne R, Graupner L, Frost S. Medicine in a multi-cultural society – the effect of cultural background on beliefs about medications. *Soc Sci Med* 2004;59:1307–1313.

Hämeen-Anttila K, Mäntylä A, Jyrkkä, J, Enlund, H. Väestön näkemyksiä itsehoitolääkkeistä. Saatavuus, riskit ja tiedon saanti. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 1/2014. Kuopio: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea 2014.

Hämeen-Anttila K. Lääketiedon tarpeet ja lähteet – väestökysely lääkkeiden käyttäjille. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 2/2014. Kuopio: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea 2014.

Jalovaara M. Laskelmat Tilastokeskuksen rekisteriaineistosta (käyttöluva TK-53-639-16) 2017.

Kainulainen S, Saari J. Koettu huono-osaisuus Suomessa. Kirjassa: Niemelä M, Saari J, toim. Huono-osaisten hyvinvointi Suomessa. Helsinki: Kela 2013, s. 22–43.

Karonen E. Laskelmat vuoden 2015 Tilastokeskuksen tulonjakotilastosta 2017.

Koivula A, Sirppiniemi R, Koiranen I, Oksanen J. Arkielämä ja osallistuminen -kyselyn tutkimusseloste. Working papers in economic sociology IX. Turku: 2017 Turun yliopisto.

Tilastokeskus 2017a. Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [viitattu: 11.9.2017]. Helsinki: Tilastokeskus. www.stat.fi/til/vaerak/index.html

Tilastokeskus 2017b. Suomen virallinen tilasto (SVT): Työvoimatutkimus [viitattu: 19.9.2017]. Helsinki: Tilastokeskus. www.stat.fi/til/tyti/index.html

Tilastokeskus 2017c. Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön koulutus rakenne [viitattu: 19.9.2017]. Helsinki: Tilastokeskus. www.stat.fi/til/vkour/index.html

TAUSTATIEDOT

ARVOISA VASTAAJA: Kirjoittakaa vastauksenne sille varattuun tilaan tai rastikaa oikeaa vaihtoehtoa vastaava numero.

1. Mikä on sukupuolesi?

- 1 Nainen
 2 Mies

2. Syntymävuotesi?

19

3. Mikä on siviilisäätyisi?

- 1 Naimisissa / rekisteröidyssä parisuhteessa/
avoliitossa
 2 Naimaton
 3 Asumuserossa tai eronnut
 4 Leski

4. Kuinka monta jäsentä kuuluu kotitalouteesi tällä hetkellä itsesi mukaan lukien?

 jäsentä

5. Kuinka moni kotitalouteesi kuuluvista on alle 18-vuotias?

 jäsentä

6. Mitä teet?

- 1 Olen työssä kokopäiväisesti
 2 Olen työssä osapäiväisesti
 3 Olen osin työssä, osin eläkkeellä
 4 Olen työtön tai lomautettu
 5 Olen eläkkeellä
 6 Olen vanhempainvapaalla, hoitovapaalla
tai äityslomalla
 7 Opiskelen
 8 Jotakin muuta, mitä? _____

7. Mikä on korkein koulutuksesi?

- 1 Peruskoulu tai kansakoulu
 2 Lukio
 3 Ammatillinen koulutus
 4 Ammattikorkeakoulu
 5 Yliopisto tai korkeakoulu
 6 Muu, mikä?

8. Onko sinulla jokin terveydenhuoltoalan koulutus?

- 1 Ei
 2 Kyllä, mikä? _____

9. Millainen on nykyinen asuinalueesi?

- 1 Pääkaupunkiseutu
 2 Muu kaupunki
 3 Kaupungin läheinen taajama-alue
 4 Haja-asutusalue / maaseutu

10. Missä maakunnassa asut?

- 1 Uusimaa
 2 Varsinais-Suomi
 3 Satakunta
 4 Kanta-Häme
 5 Pirkanmaa
 6 Päijät-Häme
 7 Kymenlaakso
 8 Etelä-Karjala
 9 Etelä-Savo
 10 Pohjois-Savo
 11 Pohjois-Karjala
 12 Keski-Suomi
 13 Etelä-Pohjanmaa
 14 Pohjanmaa
 15 Keski-Pohjanmaa
 16 Pohjois-Pohjanmaa
 17 Kainuu
 18 Lappi
 19 Ahvenanmaa

11. Mitkä ovat kotitaloutesi jäsenten yhteenlasketut käytettävissä olevat kuukausitulot (tulot verojen jälkeen)?

- 1 Enintään 1000 €
 2 1001-2000 €
 3 2001-3000 €
 4 3001-4000 €
 5 4001-5000 €
 6 5001-8000 €
 7 Yli 8000 €

TERVEYS JA LÄÄKKEET

12. Onko sinulla sairaus tai vamma, joka haittaa työ- tai toimintakykyä?
- 1 Ei
 2 Kyllä
13. Onko sinulla tällä hetkellä jokin lääkärin toteama tai hoitama pitkäaikaissairaus? Voit valita useita vaihtoehtoja.
- 0 Ei mitään pitkäaikaissairauksia
 1 Astma tai muu keuhkosairaus
 2 Diabetes
 3 Kohonnut verenpaine, verenpainetauti
 4 Kohonnut veren kolesteroli
 5 Sydänsairaus
 6 Syöpä
 7 Nivelreuma
 8 Muu tuki- ja liikuntaelinsairaus
 9 Masennus (depressio)
 10 Muu mielenterveysongelma
 11 Ihosairaus
 12 Maha-suolikanavan sairaus
 13 Muu pitkäaikaissairaus, mikä?
-
14. Onko sinulla jokin sairaus, joka oikeuttaa Kelan erityiskorvattaviin lääkkeisiin?
- 1 Ei
 2 Kyllä, merkitse Kela-kortin taakse painettu numero tai numerot:
-
15. Ylittivätkö lääkekulusi viime vuonna niin sanotun lääkekaton (610 euroa) ja tästä syystä sait lisäkorvauksen sinulle määrätystä lääkkeistä?
- 1 Ei
 2 Kyllä
 3 En osaa sanoa
16. Arvioi, kuinka paljon sinulla kuluu rahaa lääkärin määräämiin lääkkeisiin vuoden aikana?
- 0 En käytä lääkärin määräämiä lääkkeitä
 1 Alle 100 €
 2 100–299 €
 3 300–599 €
 4 600 € tai enemmän
 5 En osaa sanoa
17. Onko sinulla ollut viimeksi kuluneen vuoden aikana taloudellisia ongelmia hankkia lääkärin määräämiä lääkkeitäsi?
- 0 En ole käyttänyt lääkärin määräämiä lääkkeitä
 1 Ei ole ollut lainkaan ongelmia
 2 On ollut jonkin verran ongelmia
 3 On ollut paljon ongelmia
18. Oletko viimeksi kuluneen viikon (7 pv) aikana käyttänyt mitään seuraavista lääkärin määräämistä lääkkeitä? Rastita alla olevista kaikki kuluneen viikon aikana käyttämäsi lääkkeet.
- 0 En ole käyttänyt lääkärin määräämiä lääkkeitä
 1 Allergialääkkeitä
 2 Astmalääkkeitä
 3 Antibiootteja
 4 Insuliinia
 5 Muita diabeteslääkkeitä
 6 Verenpainelääkkeitä
 7 Kolesterolilääkkeitä
 8 Sydänlääkkeitä
 9 Reumalääkkeitä
 10 Särkylääkkeitä/mihin särkyyn tai särkyihin?
-
- 11 Syöpälääkkeitä
 12 Masennuslääkkeitä
 13 Rauhoittavia lääkkeitä
 14 Unilääkkeitä
 15 Ehkäisyvalmisteita
 16 Muita lääkkeitä, mitä?
-
19. Kuinka usein yleensä käytät ilman reseptiä apteekista saatavia lääkkeitä (pois lukien vitamiinit, hivenaineet ja rohdosvalmisteet)?
- 1 Päivittäin
 2 Muutaman kerran viikossa
 3 Kerran viikossa
 4 1–2 kertaa kuukaudessa
 5 Harvemmin kuin kerran kuukaudessa
 6 Ei koskaan
20. Oletko viimeksi kuluneen viikon (7 pv) aikana käyttänyt vitamiini- tai hivenainevalmisteita?
- 1 En
 2 Kyllä

MIELIPITEET LÄÄKKEISTÄ JA HINNOISTA

21. Miten haluaisit osallistua lääkärin määräämien lääkkeiden valintaan lääkärin vastaanotolla ja apteekissa? Annathan arviosi jokaisesta väittämästä, vaikka et tällä hetkellä käyttäisikään mitään lääkettä.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Haluan keskustella lääkärin kanssa hoitovaihtoehtoista	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Haluan keskustella lääkärin kanssa lääkkeen valinnasta	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Haluan päättää lääkkeen valinnasta yhdessä lääkärin kanssa	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Yleensä olen hieman pettynyt, jos minulla ei ole lääkeresepiä mukana, kun poistun lääkärin vastaanotolta	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Haluan keskustella apteekissa edullisimmista rinnakaisvalmisteista, jos sellaisia vaihtoehtoja on tarjolla	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9

22. Onko jokin käyttämäsi lääke tietääksesi niin sanottu uusi lääkekeksintö?

- 1 En käytä tällä hetkellä lääkkeitä
- 2 Käytän lääkkeitä, mutta ne eivät ole uusia lääkekeksintöjä
- 3 En osaa sanoa, onko minulla uusia lääkekeksintöjä käytössä
- 4 Minulla on jokin uusi lääkekeksintö käytössä, mikä? _____

23. Mitä mieltä olet uusista lääkekeksinnöistä verrattuna vanhoihin lääkkeisiin? Vastaa mielikuvasi mukaan, jos sinulla ei ole omaa kokemusta tai tietoa uusista lääkekeksinnöistä.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Uudet lääkkeet ovat tehokkaampia kuin vanhat lääkkeet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Uusilla lääkkeillä on vähemmän haittavaikutuksia kuin vanhoilla	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Mikäli tarvitsen lääkettä, olen valmis kokeilemaan uusia lääkkeitä	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Uudet lääkkeet ovat kalliita	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9

24. Mitä mieltä olet lääkkeiden Kela-korvauksista? Annathan arviosi jokaisesta väittämästä, vaikka sinulla ei tällä hetkellä ole käytössä mitään lääkärin määräämää lääkettä.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Kela korvaa yleensä lääkekustannuksista liian vähän	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Kelan niin sanottu lääkekatto (potilas maksaa itse 610 euroa vuodessa) on liian korkea	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Kelan lääkekorvaukset ovat oikeudenmukaisia	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Suurituloisten tulisi saada vähemmän Kela-korvauksia lääkkeitään	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Potilaan tulisi maksaa vähintään pieni omavastuumaksu (esimerkiksi 2 euroa) kaikista lääkärin määräämistä lääkkeitä	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9

25. Mikäli yhteiskunnan rahat eivät riitä kaikkien lääkkeiden korvaamiseen ja sen takia lääkekorvauksia joudutaan karsimaan, miten tärkeänä näet, että seuraavista lääkkeistä saa Kela-korvausta?

	Erittäin tärkeä	Tärkeä	Melko tärkeä	Ei tärkeä	En osaa sanoa
Allergialääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Astmalääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Antibiootti	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Insuliini	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Muu diabeteslääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Verenpainelääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Kolesterolilääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Sydänlääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Reumalääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Särkylääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Syöpälääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Masennuslääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Unilääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Migreenilääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Ihottumalääke	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9

26. Kuinka paljon olisit itse valmis maksamaan lääkärin määräämistä lääkkeitä vuodessa?

- 1 Alle 100 €
 2 100–299 €
 3 300–599 €
 4 600 € tai enemmän
 5 En osaa sanoa

27. Olisitko itse valmis maksamaan viikon mittaisesta antibioottikuurista 40 euroa?

- 1 Kyllä
 2 En. Kuinka paljon olisit valmis maksamaan?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

euroa

28. Kuvittele tilannetta, jossa 40-vuotiaalla henkilöllä on todettu pitkälle edennyt sairaus. Henkilöllä on odotettavissa olevaa elinaikaa 2 vuotta. Sairauteen on tulossa uusi lääke, joka antaisi hänelle 3 kuukautta lisää elinaikaa. Kuinka paljon yhteiskunnan pitäisi olla valmis maksamaan tällaisesta hoidosta?

- 1 Alle 5 000 €
 2 5 000–10 000 €
 3 10 001–30 000 €
 4 30 001–50 000 €
 5 Yli 50 000 €
 6 En osaa sanoa

29. Oletetaan, että käytettävissä olisi uusi lääkehoito, joka mahdollistaisi, että olisit seuraavan vuoden täysin terve. Olisitko valmis maksamaan itse tästä vuoden hoidosta 30 000 euroa?

- 1 Kyllä
 2 En. Kuinka paljon olisit valmis maksamaan?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

euroa

LÄÄKKEISIIN LIITTYVÄ NEUVONTA JA TIETO

30. **Kuinka usein sinulla on ongelmia ymmärtää terveydentilaasi liittyviä asioita, koska saamasi kirjallinen materiaali on vaikeaselkoista?**
- 1 Aina
 2 Usein
 3 Joskus
 4 Harvoin
 5 Ei koskaan
31. **Kun viimeksi kävit lääkärin vastaanotolla, saitko neuvoja sinulle määrättyjen lääkkeiden käytöstä?**
- 1 Kyllä, hyödyllisiä neuvoja
 2 Kyllä, neuvoja, joita en tarvinnut
 3 En, vaikka olisin tarvinnut
 4 En, mutta en olisi halunnutkaan
 5 En muista
 6 En ole käynyt lääkärin vastaanotolla tai minulla ei ole käytössäni reseptilääkkeitä
32. **Kun viimeksi kävit apteekissa ostamassa lääkärin määräämiä lääkkeitä, saitko neuvoja niiden käytöstä?**
- 1 Kyllä, hyödyllisiä neuvoja
 2 Kyllä, neuvoja, joita en tarvinnut
 3 En, vaikka olisin tarvinnut
 4 En, mutta en olisi halunnutkaan
 5 En muista
 6 En ole ostanut lääkärin määräämiä lääkkeitä apteekista
33. **Onko sinulla tapana lukea lääkepakkauksesta löytyvä pakkausseloste ennen kuin aloitat uuden lääkityksen ensimmäistä kertaa?**
- 1 Aina
 2 Usein
 3 Joskus
 4 Harvoin
 5 Ei koskaan
34. **Kuinka usein lääkepakkauksesta löytyvän pakkausselosteen ohjeita on mielestäsi vaikea ymmärtää?**
- 1 Aina
 2 Usein
 3 Joskus
 4 Harvoin
 5 Ei koskaan
35. **Kuinka hyvin pystyt mielestäsi yleensä noudattamaan ohjeita, jotka on liimattu lääkepakkauksen tarralappuun apteekissa, lääkärin määräämissä lääkkeissä?**
- 1 Erittäin hyvin
 2 Melko hyvin
 3 Kohtalaisesti
 4 Melko huonosti
 5 Erittäin huonosti
36. **Muistele, kun viimeksi sait lääkäriltä reseptin lääkkeeseen, jota et ollut käyttänyt aikaisemmin. Mikä kuvaa parhaiten sitä, kuinka toimit silloin?**
- 1 En hakenut lääkettä apteekista
 2 Hain lääkkeen, mutta en käyttänyt sitä olenkaan
 3 Käytin osan tai kaiken, mutta en täsmälleen ohjeiden mukaisesti
 4 Otin lääkkeen täsmälleen ohjeiden mukaisesti
 5 En muista
 6 En ole koskaan saanut lääkeresptiä
37. **Kun lääkäri määrää sinulle jotain lääkettä, kuinka usein olet huolissasi lääkkeen haittavaikutuksista?**
- 1 En koskaan tai en juuri koskaan
 2 Joskus
 3 Suurin piirtein puolessa tapauksista
 4 Useimmiten
 5 Aina tai lähes aina
 6 En käytä lääkärin määräämiä lääkkeitä
 7 En osaa sanoa

38. Haluaisimme tietää mielipiteitäsi lääkkeistä, vaikka et tällä hetkellä käyttäisi mitään lääkettä. Ei ole oikeaa tai väärää vastausta.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Ilman lääkkeitä lääkärit eivät pystyisi hoitamaan ihmisiä yhtä hyvin	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Lääkärit määräävät liian paljon lääkkeitä	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Lääkkeitä käyttävien ihmisten kannattaisi välillä pitää taukoa lääkkeiden käytössä	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Suurin osa lääkkeistä aiheuttaa riippuvuutta	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Luontaistuotteet ovat turvallisempia kuin lääkkeet	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Lääkkeet aiheuttavat enemmän haittaa kuin hyötyä	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Lääkkeet auttavat monia ihmisiä elämään parempaa elämää	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Lääkkeet auttavat monia ihmisiä elämään pidempään	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Kaikki lääkkeet ovat myrkyjä	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Lääkärit luottavat lääkkeisiin liikaa	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Jos lääkäreillä olisi enemmän aikaa potilaille, he määräisivät vähemmän lääkkeitä	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Yleensä lääkkeiden hyödyt ovat suuremmat kuin niiden riskit	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

39. Mitä mieltä olet seuraavista yleisistä väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Kansalaisten tulisi ottaa enemmän vastuuta omasta terveydestään	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Yhteiskunnan tulee huolehtia heikoimmista ja vähäosaisista	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Olisin valmis maksamaan enemmän veroja, jos hyvinvointivaltion ylläpitäminen vaatii sitä	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9
Tasa-arvo toteutuu sairauksien hoidossa	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 9

40. Millainen on terveydentilasi nykyisin?

Hyvä	Melko hyvä	Kohtalainen	Melko huono	Huono
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

41. Rastittakaa jokaisen otsikon alta YKSI ruutu, joka parhaiten kuvaa terveyttänne TÄNÄÄN.

Liikkuminen

- 1 Minulla ei ole vaikeuksia kävelemisessä
- 2 Minulla on lieviä vaikeuksia kävelemisessä
- 3 Minulla on kohtalaisia vaikeuksia kävelemisessä
- 4 Minulla on suuria vaikeuksia kävelemisessä
- 5 En kykene kävelemään

Itsestään huolehtiminen

- 1 Minulla ei ole vaikeuksia peseytyä tai pukeutua itse
- 2 Minulla on lieviä vaikeuksia peseytyä tai pukeutua itse
- 3 Minulla on kohtalaisia vaikeuksia peseytyä tai pukeutua itse
- 4 Minulla on suuria vaikeuksia peseytyä tai pukeutua itse
- 5 En kykene peseytymään tai pukeutumaan itse

Tavanomaiset toiminnot (esim. ansiotyö, opiskelu, kotityö, vapaa-ajan toiminnot)

- 1 Minulla ei ole vaikeuksia suorittaa tavanomaisia toimintojani
- 2 Minulla on lieviä vaikeuksia suorittaa tavanomaisia toimintojani
- 3 Minulla on kohtalaisia vaikeuksia suorittaa tavanomaisia toimintojani
- 4 Minulla on suuria vaikeuksia suorittaa tavanomaisia toimintojani
- 5 En kykene suorittamaan tavanomaisia toimintojani

Kivut / vaivat

- 1 Minulla ei ole kipuja tai vaivoja
- 2 Minulla on lieviä kipuja tai vaivoja
- 3 Minulla on kohtalaisia kipuja tai vaivoja
- 4 Minulla on ankaria kipuja tai vaivoja
- 5 Minulla on äärimmäisiä kipuja tai vaivoja

Ahdistuneisuus / masennus

- 1 En ole ahdistunut tai masentunut
- 2 Olen lievästi ahdistunut tai masentunut
- 3 Olen melko ahdistunut tai masentunut
- 4 Olen erittäin ahdistunut tai masentunut
- 5 Olen äärimmäisen ahdistunut tai masentunut

42. **Haluaisimme tietää, miten hyvä tai huono terveytenne on TÄNÄÄN**

Tämä asteikko on numeroitu 0-100.

100 merkitsee parasta terveyttä, jonka voitte kuvitella.

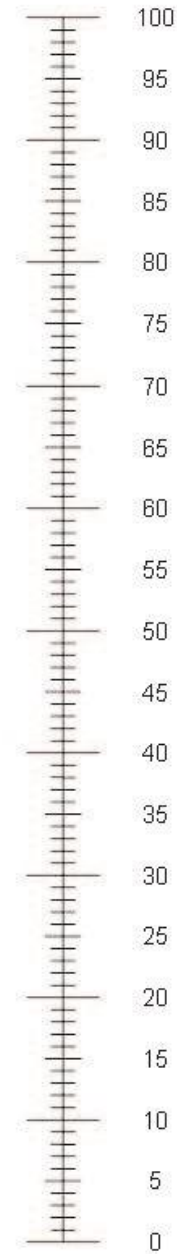
0 merkitsee huonointa terveyttä, jonka voitte kuvitella.

Merkitkää X asteikolle osoittamaan kuinka hyvä tai huono terveytenne on TÄNÄÄN.

Nyt kirjoittakaa asteikolle merkitsemänne numero alla olevaan laatikkoon.

TERVEYTENNE TÄNÄÄN =

Paras terveys,
jonka voitte
kuvitella

Huonoin terveys,
jonka voitte
kuvitella

Hyvä vastaanottaja

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea toteuttaa kyselytutkimuksen, jossa kartoitetaan suomalaisten mielipiteitä lääkkeistä ja niiden käytöstä. Haluamme tietää, mitä mieltä ollaan lääkkeiden hinnoista ja lääkekorvauksista. Olemme myös kiinnostuneita siitä, saavatko kansalaiset tänä päivänä riittävästi tietoa lääkkeistä. Vastaamalla kyselyyn voit vaikuttaa siihen, miten Suomen lääkehuolto ja lääkekorvausjärjestelmää kehitetään vastaamaan kansalaisten tarpeita oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.

Olet yksi tähän tutkimukseen Väestörekisteristä satunnaisesti valituista 8000 henkilöstä. Kaikkien tutkimukseen valittujen vastaukset ovat tärkeitä tulosten luotettavuuden varmistamiseksi. Vastauksesi on tärkeä ja arvokas, vaikka sinulla ei olisi käytössäsä yhtään lääkettä.

Vastaajien tiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja nimettömästi. Vastaajan henkilöllisyys ei tule tutkijoiden tietoon. Tutkimuksen tulokset esitetään ainoastaan taulukkoina, joista kenenkään vastaajan henkilökohtaisia vastauksia ei voida jäljittää. Vastauskuoreessa oleva numero on palautettujen lomakkeiden kirjanpitoa varten. Tällä voidaan välttää muistutusviestin lähettäminen jo kertaalleen vastanneille.

Vaihtoehtoisesti voit vastata kyselyyn internetissä, osoitteessa www.xxx.fi

Lisätietoja tutkimuksesta antaa tarvittaessa tutkija Merja Merikoski, puhelinnumero 029 522 3532, sähköposti merja.merikoski@fimea.fi. Palauta lomake oheisella palautuskuorella (postimaksu valmiiksi maksettu).

Osallistumalla tutkimukseen voit omalta osaltasi olla mukana kehittämässä suomalaista lääkehuoltoa ja yhteiskuntaa. Yhteistyöstä kiittäen.

Pertti Happonen
Johtaja

Hannes Enlund
Tutkimuspäällikkö

LIITE 3. Jakaumat kaikista postikyselyn ja verkkopaneelin muuttujista (%)
Distributions, postal survey and online-survey, all variables (%)

Q1 Mikä on sukupuolesi?
Q1 What is your gender?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Nainen Female	58,8	51,1
2 Mies Male	41,2	48,9

Q2 Syntymävuotesi?
Q2 What is your year of birth?

Ikäjakama Age distribution	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
18–24	5,6	5,5
25–29	4,8	5,5
30–34	5,2	6,8
35–39	5,4	7,4
40–44	4,3	8,9
45–49	6,2	10,1
50–54	8,4	10,1
55–59	11,0	11,2
60–64	12,3	13,3
65–69	14,9	9,3
70–74	11,3	8,6
75+	10,6	3,4

Q3 Mikä on siviilisäätysi?
Q3 What is your marital status?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Naimisissa/avoliitossa/rekisteröidyssä parisuhteessa Married / registered partnership/ cohabiting	56,8	65,5
2 Naimaton Unmarried	20,8	20,7
3 Asumuserossa tai eronnut Separated or divorced	13,8	10,2
4 Leski Widow	8,5	3,7

Q4 Kuinka monta jäsentä kuuluu kotitalouteesi tällä hetkellä itsesi mukaan lukien?
Q4 How many people are in your household at the moment, including yourself?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1	36,1	29,7
2	45,2	46,0
3	8,9	11,6
4	6,8	8,5
5 tai enemmän 5 or more	3,1	4,2

Q5 Kuinka moni kotitalouteesi kuuluvista on alle 18-vuotias?
Q5 How many household members are under 18 years of age?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
0	71,3	78,7
1	13,5	9,7
2	11,7	8,2
3	2,8	2,3
4 tai enemmän 4 or more	0,7	1,1

Q6 Mitä teet?
Q6 What is your employment status?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Olen työssä kokopäiväisesti I work full-time	34,6	46,2
Olen työssä osapäiväisesti I work part-time	4,1	4,8
Olen osin työssä, osin eläkkeellä I'm partly working, partly retired	2,3	1,9
Olen työtön tai lomautettu I'm unemployed or laid off	6,5	7,8
Olen eläkkeellä I'm retired	43,0	29,2
Olen vanhempainvapaalla, hoitovapaalla tai äitiyslomalla I'm on maternity leave, parental leave or child care leave	1,6	1,6
Opiskelen I'm a student	5,3	6,2
Jotakin muuta, mitä Something else, what?	2,7	2,4

Q7 Mikä on korkein koulutuksesi?**Q7 What is the highest level of education you have completed?**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Peruskoulu/kansakoulu Basic education	21,2	6,1
Lukio General upper secondary education	6,3	9,8
Ammatillinen koulutus Vocational education and training	39,3	35,4
Ammattikorkeakoulu Polytechnic education	12,7	20,9
Yliopisto tai korkeakoulu University or other academic education	17,5	26,5
Muu, mikä? Something else, what?	3,1	1,3

Q8 Onko sinulla jokin terveydenhuoltoalan koulutus?**Q8 Do you have a degree in health care?**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Ei No	85,8	87,5
2 Kyllä, mikä? Yes, which?	14,2	12,5

Q9 Millainen on nykyinen asuinalueesi?**Q9 Describe your residential area.**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Pääkaupunkiseutu Helsinki metropolitan area	20,2	23,2
Muu kaupunki Another city	41,8	47,1
Kaupungin läheinen taajama-alue Outer urban area	13,7	11,5
Haja-asutusalue / maaseutu Sparsely populated area or countryside	24,3	18,2

**Q10 Missä maakunnassa asut?
Q10 In which region do you live?**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Uusimaa Uusimaa	25,9	29,4
Varsinais-Suomi Southwest Finland	9,5	10,9
Satakunta Satakunta	4,6	3,5
Kanta-Häme Tavastia Proper	3,5	3,9
Pirkanmaa Pirkanmaa	8,5	11,5
Päijät-Häme Päijänne Tavastia	4,4	3,0
Kymenlaakso Kymenlaakso	4,0	2,8
Etelä-Karjala South Karelia	2,9	1,9
Etelä-Savo Southern Savonia	2,9	2,9
Pohjois-Savo Northern Savonia	4,8	6,1
Pohjois-Karjala North Karelia	3,0	2,6
Keski-Suomi Central Finland	5,9	5,6
Etelä-Pohjanmaa Southern Ostrobothnia	3,9	2,4
Pohjanmaa Ostrobothnia	3,1	1,4
Keski-Pohjanmaa Central Ostrobothnia	1,4	1,0
Pohjois-Pohjanmaa Northern Ostrobothnia	6,8	6,8
Kainuu Kainuu	1,6	1,3
Lappi Lapland	3,5	3,0
Ahvenanmaa Åland	-	-

**Q11 Mitkä ovat kotitaloutesi jäsenten yhteenlasketut käytettävissä olevat kuukausitulot (tulot verojen jälkeen)?
Q11 What is the combined monthly income of your household after taxes?**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Enintään 1000 € 1,000€ or less	12,2	8,1
1 001–2 000 € 1,001–2,000€	29,1	18,9
2 001–3 000 € 2,001–3,000€	24,2	22,2
3 001–4 000 € 3,001–4,000€	17,6	23,6
4 001–5 000 € 4,001–5,000€	9,1	15,5
5 001–8 000 € 5,001–8,000€	6,5	9,3
Yli 8 000 € More than 8,000€	1,2	2,4

Q12 Onko sinulla sairaus tai vamma, joka haittaa työ- tai toimintakykyä?

Q12 Do you have an illness or disability that limits your working ability or functional capacities?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Ei No	71,8	77,5
2 Kyllä Yes	28,2	22,6

Q13 Onko sinulla tällä hetkellä jokin lääkärin toteama tai hoitama pitkäaikaissairaus? Voit valita useita vaihtoehtoja.

Q13 Are you currently diagnosed with or treated for a long-term illness by a doctor? You may choose several options.

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
0 Ei mitään pitkäaikaissairautta No long-term illnesses	30,8	42,6
1 Astma tai muu keuhkosairaus Asthma or other lung disease	8,6	8,6
2 Diabetes Diabetes	10,9	8,6
3 Kohonnut verenpaine, verenpainetauti Elevated blood pressure, hypertension	28,6	22,3
4 Kohonnut veren kolesteroli Elevated blood cholesterol level	17,7	13,5
5 Sydänsairaus Heart disease	10,1	6,6
6 Syöpä Cancer	4,0	2,1
7 Nivelreuma Rheumatoid arthritis	3,4	1,4
8 Muu tuki- ja liikuntaelinsairaus Other musculoskeletal disorder	13,7	12,8
9 Masennus (depressio) Depression	4,1	5,0
10 Muu mielenterveysongelma Other mental health problem	7,1	2,9
11 Ihosairaus Skin disease	5,1	6,5
12 Maha-suolikanavan sairaus Gastrointestinal disease	4,9	4,3
13 Muu pitkäaikaissairaus, mikä? Other long-term illness, which?	12,9	11,4

Q14 Onko sinulla jokin sairaus, joka oikeuttaa Kelan erityiskorvattaviin lääkkeisiin?

Q14 Do you have an illness that entitles you to the special reimbursement for medicine expenses from the Social Insurance Institution (Kela)?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Ei No	68,2	72,1
2 Kyllä Yes	31,8	27,9

Q15 Ylittivätkö lääkekulusi viime vuonna niin sanotun lääkekaton (610 euroa) ja tästä syystä sait lisäkorvauksen sinulle määrätystä lääkkeistä?
Q15 Last year, did your medicine expenses exceed the annual out-of-pocket maximum (610€), after which you received an additional reimbursement on your prescription medicines?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Ei No	87,5	91,7
2 Kyllä Yes	5,4	4,6
3 En osaa sanoa I don't know	7,1	3,7

Q16 Arvioi, kuinka paljon sinulla kuluu rahaa lääkärin määräämiin lääkkeisiin vuoden aikana?
Q16 Estimate how much you spend on your prescription medicines in one year.

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
0. En käytä lääkärin määräämiä lääkkeitä I don't use prescription medicines	12,5	13,3
1. Alle 100 € Less than 100€	31,3	35,3
2. 100–299 €	26,2	26,9
3. 300–599 €	18,5	15,5
4. 600 € tai enemmän 600€ or more	5,9	5,6
5. En osaa sanoa I don't know	5,6	3,4

Q17 Onko sinulla ollut viimeksi kuluneen vuoden aikana taloudellisia ongelmia hankkia lääkärin määräämiä lääkkeitäsi?
Q17 Have you had financial difficulties in buying prescription medicines during the last year?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
0 En ole käyttänyt lääkärin määräämiä lääkkeitä I haven't used prescription medicines	15,3	15,0
1 Ei ole ollut lainkaan ongelmia I have had no difficulties	70,8	72,0
2 On ollut jonkin verran ongelmia I have had some difficulties	12,2	10,9
3 On ollut paljon ongelmia I have had plenty of difficulties	1,7	2,1

Q18 Oletko viimeksi kuluneen viikon (7 pv) aikana käyttänyt mitään seuraavista lääkärin määräämistä lääkkeitä? Rastita alla olevista kaikki kuluneen viikon aikana käyttämäsi lääkkeet.

Q18 Have you used any of the following prescription medicines during the last week (7 days)? Choose all medicines you have used from the list below.

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
0 En ole käyttänyt lääkärin määräämiä lääkkeitä I haven't used prescription medicines	25,9	34,4
1 Allergialääkkeitä Allergy medicines	7,2	8,7
2 Astmalääkkeitä Asthma medicines	7,5	7,4
3 Antibiootteja Antibiotics	4,0	3,6
4 Insuliinia Insulin	3,6	2,4
5 Muita diabeteslääkkeitä Other diabetes medicines	9,0	7,1
6 Verenpainelääkkeitä Blood pressure medicines	32,0	25,1
7 Kolesterolilääkkeitä Cholesterol medicines	19,8	15,3
8 Sydänlääkkeitä Heart medicines	10,3	7,3
9 Reumalääkkeitä Rheumatoid arthritis medicines	3,4	2,3
10 Särkylääkkeitä/mihin särkyyn tai särkyihin? Pain killers, for what pain(s)?	27,6	18,2
11 Syöpälääkkeitä Cancer medicines	1,6	1,1
12 Masennuslääkkeitä Antidepressants	5,8	5,6
13 Rauhoittavia lääkkeitä Anxiolytics	2,6	2,5
14 Unilääkkeitä Hypnotics	7,8	5,3
15 Ehkäisyvalmisteita Contraceptives	4,0	6,5
16 Muita lääkkeitä; mitä? Other medicines; which?	16,8	21,7

Q19 Kuinka usein yleensä käytät ilman reseptiä apteekista saatavia lääkkeitä (pois lukien vitamiinit, hivenaineet ja rohdosvalmisteet)?

Q19 How often do you usually use medicines available without prescription (excluding vitamins, dietary minerals and herbal products)?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Päivittäin Every day	8,6	8,9
2 Muutaman kerran viikossa A few times a week	8,4	6,7
3 Kerran viikossa Once a week	7,7	8,0
4 1–2 kertaa kuukaudessa Once or twice a month	25,1	25,3
5 Harvemmin kuin kerran kuukaudessa Less than once a month	38,4	42,6
6 Ei koskaan Never	11,8	8,5

Q20 Oletko viimeksi kuluneen viikon (7 pv) aikana käyttänyt vitamiini- tai hivenainevalmisteita?
Q20 Have you used vitamins or dietary minerals during the last week (7days)?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Ei No	35,9	33,2
2 Kyllä Yes	64,1	66,8

**Q21 Miten haluaisit osallistua lääkärin määräämien lääkkeiden valintaan lääkärin vastaanotolla ja apteekissa? Annathan arviosi jokaisesta väit-
tämästä, vaikka et tällä hetkellä käyttäisikään mitään lääkettä.**

**Q21 How would you like to participate in the choice of prescription medicines when you visit your doctor and the pharmacy? Please answer
even if you do not currently use medicines.**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Haluan keskustella lääkärin kanssa hoitovaihtoehtoista I want to discuss different treatment options with the doctor		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	58,5	56,3
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	24,7	35,2
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	3,3	4,0
4 Täysin eri mieltä Totally disagree	1,5	1,6
9 En osaa sanoa Don't know	12,0	2,9
Haluan keskustella lääkärin kanssa lääkkeen valinnasta I want to discuss the choice of medicine with the doctor		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	42,2	39,2
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	33,2	43,9
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	7,3	10,0
4 Täysin eri mieltä Totally disagree	3,1	3,1
9 En osaa sanoa Don't know	14,2	3,7
Haluan päättää lääkkeen valinnasta yhdessä lääkärin kanssa I want to decide about the choice of medicine together with the doctor		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	35,8	33,2
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	32,2	39,4
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	11,5	18,3
4 Täysin eri mieltä Totally disagree	4,7	4,0
9 En osaa sanoa Don't know	15,8	5,1

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Yleensä olen hieman pettynyt, jos minulla ei ole lääkeresptiä mukani, kun poistun lääkärin vastaanotolta I'm usually a little disappointed, if I don't have a prescription with me, when I leave the doctor's appointment		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	3,2	1,8
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	5,9	5,1
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	17,2	24,0
4 Täysin eri mieltä Totally disagree	53,1	60,8
9 En osaa sanoa Don't know	20,7	8,3
Haluan keskustella apteekissa edullisimmista rinnakkaisvalmisteista, jos sellaisia vaihtoehtoja on tarjolla I want to discuss about the cheapest generic medicines in the pharmacy, if there are such options		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	50,0	45,9
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	27,5	34,7
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	6,3	10,7
4 Täysin eri mieltä Totally disagree	4,8	4,6
9 En osaa sanoa Don't know	11,4	4,1

Q22 Onko jokin käyttämäsi lääke tietääksesi niin sanottu uusi lääkekeksintö?
Q22 To your knowledge, are any of the medicines you use so-called new medicine inventions?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 En käytä tällä hetkellä lääkkeitä I don't use medicines at the moment	31,9	32,7
2 Käytän lääkkeitä, mutta ne eivät ole uusia lääkekeksintöjä I use medicines, but they are not new medicine inventions	46,0	42,9
3 En osaa sanoa, onko minulla uusia lääkekeksintöjä käytössä I don't know, if I use new medicine inventions	20,3	22,2
4 Minulla on jokin uusi lääkekeksintö käytössä, mikä? I use a new medicine invention. Which?	1,8	2,2

Q23 Mitä mieltä olet uusista lääkekeksinnöistä verrattuna vanhoihin lääkkeisiin? Vastaa mielikuvasi mukaan, jos sinulla ei ole omaa kokemusta tai tietoa uusista lääkekeksinnöistä.

Q23 How do you feel about new medicine inventions compared with older medicines? You may base your answer on your perceptions, if you have no personal experience of or information on new medicine inventions.

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Uudet lääkkeet ovat tehokkaampia kuin vanhat lääkkeet New medicines are more effective than old medicines		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	10,0	8,3
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	39,7	51,9
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	8,8	9,8
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	0,8	0,6
9 En osaa sanoa Don't know	40,7	29,5

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Uusilla lääkkeillä on vähemmän haittavaikutuksia kuin vanhoilla New medicines have less side effects than old medicines		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	8,0	6,4
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	31,3	43,5
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	13,1	16,1
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	2,9	2,6
9 En osaa sanoa Don't know	44,8	31,5
Mikäli tarvitsen lääkettä, olen valmis kokeilemana uusia lääkkeitä Should I need medication, I would be prepared to try new medicines		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	25,0	21,7
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	43,0	54,7
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	8,9	9,9
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	2,6	1,9
9 En osaa sanoa Don't know	20,5	11,7
Uudet lääkkeet ovat kalliita New medicines are expensive		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	26,8	30,0
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	22,1	30,4
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	7,3	7,8
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	1,1	1,1
9 En osaa sanoa Don't know	42,6	30,7

Q24 Mitä mieltä olet lääkkeiden Kela-korvauksista? Annathan arviosi jokaisesta väittämästä, vaikka sinulla ei tällä hetkellä ole käytössä mitään lääkärin määräämää lääkettä.
Q24 How do you feel about Kela reimbursements for medicine expenses? Please give your opinion on each statement even if you don't currently use prescription medicines.

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Kela korvaa yleensä lääkekustannuksista liian vähän Reimbursements for medicine expenses are generally too low		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	28,9	22,5
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	27,1	34,1
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	18,0	23,9
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	5,1	5,6
9 En osaa sanoa Don't know	20,9	14,0

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Kelan niin sanottu lääkekatto (potilas maksaa itse 610 euroa vuodessa) on liian korkea The so-called annual out-of-pocket maximum (610€) is too high is too high		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	32,5	24,7
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	24,3	29,1
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	17,3	27,2
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	7,1	8,1
9 En osaa sanoa Don't know	18,8	11,0
Kelan lääkekorvaukset ovat oikeudenmukaisia Reimbursements for medicine expenses are fair and just		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	7,8	5,5
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	28,4	35,4
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	22,5	27,9
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	13,5	13,6
9 En osaa sanoa Don't know	27,8	17,8
Suurituloisten tulisi saada vähemmän Kela-korvauksia lääkkeistään High-income earners should receive less reimbursement for medicine ex- penses		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	33,5	26,8
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	23,3	31,7
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	14,9	20,8
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	9,9	11,1
9 En osaa sanoa Don't know	18,4	9,6
Potilaan tulisi maksaa vähintään pieni omavastuumaksu (esimerkiksi 2 eu- roa) kaikista lääkärin määräämistä lääkkeistä At least a small co-payment (for instance 2 euros) should be required of patients for all prescription medicines		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	32,5	28,5
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	27,8	35,3
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	11,2	14,8
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	9,0	9,1
9 En osaa sanoa Don't know	19,5	12,4

Q25 Mikäli yhteiskunnan rahat eivät riitä kaikkien lääkkeiden korvaamiseen ja sen takia lääkekorvauksia joudutaan karsimaan, miten tärkeänä näet, että seuraavista lääkkeistä saa Kela-korvausta?

Q25 If society cannot afford reimbursing all medicines and, as a result, medicine reimbursements need to be cut, how important do you consider reimbursements for the following medicines?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Allergialääke Allergy medicines		
1 Erittäin tärkeä Very important	23,1	17,9
2 Tärkeä Important	27,3	32,4
3 Melko tärkeä Quite important	24,5	30,6
4 Ei tärkeä Not important	8,6	13,5
9 En osaa sanoa Don't know	16,5	5,6
Astmalääke Asthma medicines		
1 Erittäin tärkeä Very important	43,2	41,2
2 Tärkeä Important	29,3	34,7
3 Melko tärkeä Quite important	12,8	17,1
4 Ei tärkeä Not important	1,3	2,6
9 En osaa sanoa Don't know	13,5	4,4
Antibiotti Antibiotics		
1 Erittäin tärkeä Very important	26,2	24,3
2 Tärkeä Important	25,4	28,2
3 Melko tärkeä Quite important	22,0	26,5
4 Ei tärkeä Not important	10,6	16,3
9 En osaa sanoa Don't know	15,8	4,7
Insuliini Insulins		
1 Erittäin tärkeä Very important	62,5	64,3
2 Tärkeä Important	19,0	24,1
3 Melko tärkeä Quite important	5,5	6,4
4 Ei tärkeä Not important	0,8	1,3
9 En osaa sanoa Don't know	12,2	3,9

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Muu diabeteslääke Other diabetes medicines		
1 Erittäin tärkeä Very important	43,8	44,6
2 Tärkeä Important	27,7	34,5
3 Melko tärkeä Quite important	11,0	12,4
4 Ei tärkeä Not important	1,9	2,5
9 En osaa sanoa Don't know	15,5	6,0
Verenpainelääke Blood pressure medicines		
1 Erittäin tärkeä Very important	40,6	33,9
2 Tärkeä Important	31,9	36,5
3 Melko tärkeä Quite important	14,9	19,5
4 Ei tärkeä Not important	3,4	6,0
9 En osaa sanoa Don't know	9,3	4,1
Kolesterolilääke Cholesterol medicines		
1 Erittäin tärkeä Very important	22,6	17,4
2 Tärkeä Important	25,1	25,6
3 Melko tärkeä Quite important	25,3	30,4
4 Ei tärkeä Not important	14,2	22,0
9 En osaa sanoa Don't know	12,8	4,6
Sydänlääke Heart medicines		
1 Erittäin tärkeä Very important	64,2	64,2
2 Tärkeä Important	20,5	25,1
3 Melko tärkeä Quite important	4,9	6,5
4 Ei tärkeä Not important	0,5	0,8
9 En osaa sanoa Don't know	9,8	3,5

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Reumalääke Rheumatoid arthritis medicines		
1 Erittäin tärkeä Very important	46,9	51,3
2 Tärkeä Important	29,2	32,5
3 Melko tärkeä Quite important	10,1	10,5
4 Ei tärkeä Not important	0,7	1,3
9 En osaa sanoa Don't know	13,1	4,4
Särkylääke Pain killers		
1 Erittäin tärkeä Very important	14,7	10,3
2 Tärkeä Important	20,3	19,6
3 Melko tärkeä Quite important	30,3	35,4
4 Ei tärkeä Not important	20,7	29,8
9 En osaa sanoa Don't know	14,0	4,8
Syöpälääke Cancer medicines		
1 Erittäin tärkeä Very important	77,9	80,4
2 Tärkeä Important	9,2	12,7
3 Melko tärkeä Quite important	2,3	2,7
4 Ei tärkeä Not important	0,5	0,5
9 En osaa sanoa Don't know	10,2	3,6
Masennuslääke Antidepressants		
1 Erittäin tärkeä Very important	31,4	30,6
2 Tärkeä Important	27,1	31,9
3 Melko tärkeä Quite important	19,8	22,8
4 Ei tärkeä Not important	7,4	9,9
9 En osaa sanoa Don't know	14,4	4,8

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Unilääke Hypnotics		
1 Erittäin tärkeä Very important	9,0	7,3
2 Tärkeä Important	16,3	17,7
3 Melko tärkeä Quite important	30,9	34,2
4 Ei tärkeä Not important	26,8	35,1
9 En osaa sanoa Don't know	17,1	5,7
Migreenilääke Migraine medicines		
1 Erittäin tärkeä Very important	27,9	28,9
2 Tärkeä Important	28,2	32,9
3 Melko tärkeä Quite important	22,5	25,0
4 Ei tärkeä Not important	6,2	8,1
9 En osaa sanoa Don't know	15,1	5,2
Ihottumalääke Eczema (skin) medicines		
1 Erittäin tärkeä Very important	16,1	13,6
2 Tärkeä Important	26,6	28,6
3 Melko tärkeä Quite important	29,5	35,9
4 Ei tärkeä Not important	12,0	16,2
9 En osaa sanoa Don't know	15,7	5,9

**Q26 Kuinka paljon olisit itse valmis maksamaan lääkärin määräämistä lääkkeistä vuodessa?
Q26 How much would you be willing to pay for prescription medicines in a year?**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1. Alle 100 € Less than 100€	16,7	13,4
2. 100–299 €	40,2	37,1
3. 300–599 €	22,5	26,5
4. 600 € tai enemmän 600€ or more	5,9	9,3
5. En osaa sanoa I don't know	14,7	13,7

**Q27 Olisitko itse valmis maksamaan viikon mittaisesta antibioottikuurista xx euroa?
Q27 Would you be willing to pay XX euros for a one-week course of antibiotics?**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
20 €		
1 Kyllä Yes	80,0	83,5
2 En, Kuinka paljon olisit valmis maksamaan? No, How much would you be willing to pay?	20,0	16,5
40 €		
1 Kyllä Yes	51,4	55,2
2 En, Kuinka paljon olisit valmis maksamaan? No, How much would you be willing to pay?	48,6	44,8
60 €		
1 Kyllä Yes	34,9	41,7
2 En, Kuinka paljon olisit valmis maksamaan? No, How much would you be willing to pay?	65,1	58,3
80 €		
1 Kyllä Yes	29,3	29,9
2 En, Kuinka paljon olisit valmis maksamaan? No, How much would you be willing to pay?	70,7	70,1

Q28 Kuvittele tilannetta jossa XX-vuotiaalla henkilöllä on todettu pitkälle edennys sairaus. Henkilöllä on odotettavissa olevaa elinaikaa 2 vuotta. Sairauteen on tulossa uusi lääke, joka antaisi hänelle XX kuukautta lisää elinaikaa. Kuinka paljon yhteiskunnan pitäisi olla valmis maksamaan tällaisesta hoidosta?

Q28 Imagine a situation that a XX-year-old person has been diagnosed with an advanced disease. The person has a remaining life-expectancy of 2 years. A new medicine is about to enter the market, which would give the person XX more months to live. How much should society be prepared to pay for this course of treatment?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
40-vuotias, joka saisi 3 kk lisääikää 40-year-old, 3 more months to live		
1. Alle 5 000 € Less than 5,000€	28,0	33,5
2. 5 000–10 000 € 5,000–10,000€	19,4	17,6
3. 10 001–30 000 € 10,001–30,000€	6,2	7,5
4. 30 001–50 000 € 30,001–50,000€	0,8	3,1
5. Yli 50 000 € More than 50,000€	3,1	3,2
6. En osaa sanoa I don't know	42,6	35,1

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
40-vuotias, joka saisi 6 kk lisääikää 40-year-old, 6 more months to live		
1. Alle 5 000 € Less than 5,000€	19,7	22,4
2. 5 000–10 000 € 5,000–10,000€	18,3	21,7
3. 10 001–30 000 € 10,001–30,000€	11,4	12,0
4. 30 001–50 000 € 30,001–50,000€	3,5	3,6
5. Yli 50 000 € More than 50,000€	4,3	6,8
6. En osaa sanoa I don't know	42,8	33,6
70-vuotias, joka saisi 3 kk lisääikää 70-year-old, 3 more months to live		
1. Alle 5 000 € Less than 5,000€	33,0	44,4
2. 5 000–10 000 € 5,000–10,000€	13,3	16,3
3. 10 001–30 000 € 10,001–30,000€	4,3	5,4
4. 30 001–50 000 € 30,001–50,000€	1,8	2,3
5. Yli 50 000 € More than 50,000€	1,7	3,0
6. En osaa sanoa I don't know	46,0	28,6
70-vuotias, joka saisi 6 kk lisääikää 70-year-old, 6 more months to live		
1. Alle 5 000 € Less than 5,000€	27,8	29,9
2. 5 000–10 000 € 5,000–10,000€	19,0	20,8
3. 10 001–30 000 € 10,001–30,000€	7,5	10,0
4. 30 001–50 000 € 30,001–50,000€	3,2	3,0
5. Yli 50 000 € More than 50,000€	1,8	3,8
6. En osaa sanoa I don't know	40,8	32,6

Q29 Oletetaan, että käytettävissä olisi uusi lääkehoito, joka mahdollistaisi, että olisit seuraavan vuoden täysin terve. Olisitko valmis maksamaan itse tästä vuoden hoidosta XX euroa?

Q29 Assume a new medicine were available that would guarantee you full health for the next year. Would you be willing to pay XX euros for this one-year treatment?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
5 000€		
1 Kyllä Yes	26,0	27,4
2 En, Kuinka paljon olisit valmis maksamaan? No, How much would you be willing to pay?	74,0	72,6
10 000€		
1 Kyllä Yes	15,8	17,5
2 En, Kuinka paljon olisit valmis maksamaan? No, How much would you be willing to pay?	84,2	82,5
30 000€		
1 Kyllä Yes	9,4	12,2
2 En, Kuinka paljon olisit valmis maksamaan? No, How much would you be willing to pay?	90,6	87,8
50 000€		
1 Kyllä Yes	8,0	10,4
2 En, Kuinka paljon olisit valmis maksamaan? No, How much would you be willing to pay?	92,0	89,6

Q30 Kuinka usein sinulla on ongelmia ymmärtää terveydentilaasi liittyviä asioita, koska saamasi kirjallinen materiaali on vaikeaselkoista?

Q30 How often do you have problems understanding things related to your medical condition because of difficulty understanding written material?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Aina Always	4,0	2,2
2 Usein Often	14,5	10,3
3 Joskus Sometimes	30,6	30,5
4 Harvoin Rarely	35,2	37,4
5 Ei koskaan Never	15,7	19,6

**Q31 Kun viimeksi kävit lääkärin vastaanotolla, saitko neuvoja sinulle määrättyjen lääkkeiden käytöstä?
Q31 When you last visited the doctor did you get advice for the use of medicines prescribed to you?**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Kyllä, hyödyllisiä neuvoja Yes, useful advice	59,4	50,1
2 Kyllä, neuvoja, joita en tarvinnut Yes, advise, which I didn't need	11,2	12,5
3 En, vaikka olisin tarvinnut No, even though I would have needed	5,1	5,1
4 En, mutta en olisi halunnutkaan No, but I wouldn't have wanted to	8,2	14,5
5 En muista I don't remember	8,6	9,6
6 En ole käynyt lääkärin vastaanotolla tai minulla ei ole käytössäni reseptilääkkeitä I haven't visited the doctor or I don't have prescription medicines in use	7,5	8,2

**Q32 Kun viimeksi kävit apteekissa ostamassa lääkärin määräämiä lääkkeitä, saitko neuvoja niiden käytössä?
Q32 When you last visited the pharmacy to buy prescription medicines, did you get advice how to use them?**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Kyllä, hyödyllisiä neuvoja Yes, useful advice	63,1	51,6
2 Kyllä, neuvoja, joita en tarvinnut Yes, advise, which I didn't need	15,4	20,6
3 En, vaikka olisin tarvinnut No, even though I would have needed	1,4	1,0
4 En, mutta en olisi halunnutkaan No, but I wouldn't have wanted to	10,6	15,6
5 En muista I don't remember	5,2	5,1
6 En ole ostanut lääkärin määräämiä lääkkeitä apteekista I haven't bought prescription medicines from a pharmacy	4,3	6,1

**Q33 Onko sinulla tapana lukea lääkepakkauksesta löytyvä pakkausseloste ennen kuin aloitat uuden lääkityksen ensimmäistä kertaa?
Q33 Do you usually read the package insert, found inside the medicine package, before you start a new medication for the first time?**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Aina Always	45,8	47,6
2 Usein Often	29,0	27,2
3 Joskus Sometimes	15,6	14,9
4 Harvoin Rarely	6,8	8,1
5 Ei koskaan Never	2,8	2,3

Q34 Kuinka usein lääkepakkauksesta löytyvän pakkausselosteen ohjeita on mielestäsi vaikea ymmärtää?

Q34 How often do you find it difficult to understand the instructions on the package insert, found inside the medicine package?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Aina Always	2,9	2,2
2 Usein Often	12,3	11,3
3 Joskus Sometimes	34,1	34,7
4 Harvoin Rarely	38,0	39,3
5 Ei koskaan Never	12,8	12,5

Q35 Kuinka hyvin pystyt mielestäsi yleensä noudattamaan ohjeita, jotka on liimattu lääkepakkauksen tarralappuun apteekissa, lääkärin määräämissä lääkkeissä?

Q35 How well, in your opinion, are you usually able to follow instructions, printed on the pharmacy label on prescription medicines?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Erittäin hyvin Very well	63,2	63,2
2 Melko hyvin Fairly well	32,0	31,8
3 Kohtalaisesti Moderately	4,2	4,4
4 Melko huonosti Fairly poorly	0,3	0,5
5 Erittäin huonosti Extremely poorly	0,3	0,1

Q36 Muistele, kun viimeksi sait lääkäriltä reseptin lääkkeeseen, jota et ollut käyttänyt aikaisemmin. Mikä kuvaa parhaiten sitä, kuinka toimit silloin?

Q36 Recall last time, when you received a prescription from a doctor for a medicine, which you hadn't used previously. What is the best description on how you acted at that time?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 En hakenut lääkettä apteekista I didn't purchase/collect the medicine from pharmacy	2,6	2,2
2 Hain lääkkeen, mutta en käyttänyt sitä ollenkaan I purchased the medicine, but I didn't use it at all	2,2	1,8
3 Käytin osan tai kaiken, mutta en täsmälleen ohjeiden mukaisesti I used some or all, but not exactly according to instructions	9,8	10,9
4 Otin lääkkeen täsmälleen ohjeiden mukaisesti I used the medicine exactly according to instructions	78,8	80,6
5 En muista I don't remember	5,5	3,9
6 En ole koskaan saanut lääkereseptiä I have never received a prescription for medicine	1,1	0,5

Q37 Kun lääkäri määrää sinulle jotain lääkettä, kuinka usein olet huolissasi lääkkeen haittavaikutuksista?
Q37 When the doctor prescribes you a medicine, how often are you worried about the side effects of the medicine?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 En koskaan tai en juuri koskaan Never or almost never	19,6	25,3
2 Joskus Sometimes	45,6	45,3
3 Suurin piirtein puolessa tapauksista Approximately half of the times	6,5	6,2
4 Useimmiten Usually	14,2	11,9
5 Aina tai lähes aina Always or nearly always	8,5	8,1
6 En käytä lääkärin määräämiä lääkkeitä I don't use prescription medicines	1,4	1,8
7 En osaa sanoa I don't know	4,2	1,4

Q38 Haluaisimme tietää mielipiteitäsi lääkkeistä, vaikka et tällä hetkellä käyttäisi mitään lääkettä. Ei ole oikeaa tai väärää vastausta
Q38 We would like to know your opinions on medicines, even if you don't use any medicines at the moment. There are no right or wrong answers.

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Ilman lääkkeitä lääkärit eivät pystyisi hoitamaan ihmisiä yhtä hyvin Without medicines doctors would be less able to cure people		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	58,2	59,2
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	30,7	31,7
3 En osaa sanoa Uncertain	6,6	3,9
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	3,5	4,1
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	1,0	1,1
Lääkärit määräävät liian paljon lääkkeitä Doctors use too many medicines		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	14,8	14,6
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	39,2	44,7
3 En osaa sanoa Uncertain	31,8	25,1
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	11,4	14,4
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	2,8	1,2
Lääkkeitä käyttävien ihmisten kannattaisi välillä pitää taukoa lääkkeiden käytössä People who take medicines should stop their treatment for a while every now and again		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	15,4	11,4
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	27,2	34,0
3 En osaa sanoa Uncertain	33,7	28,3
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	14,8	18,4
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	8,9	7,9

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Suurin osa lääkkeistä aiheuttaa riippuvuutta Most medicines are addictive		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	7,2	3,9
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	21,4	21,8
3 En osaa sanoa Uncertain	35,6	27,7
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	25,7	34,1
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	10,1	12,6
Luontaistuotteet ovat turvallisempia kuin lääkkeet Natural remedies are safer than medicines		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	4,7	2,4
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	12,6	10,3
3 En osaa sanoa Uncertain	33,6	25,0
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	28,9	33,8
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	20,1	28,5
Lääkkeet aiheuttavat enemmän haittaa kuin hyötyä Medicines do more harm than good		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	1,9	1,6
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	6,4	5,3
3 En osaa sanoa Uncertain	20,2	15,4
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	43,2	47,6
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	28,3	30,2
Lääkkeet auttavat monia ihmisiä elämään parempaa elämää Medicines help many people to live better lives		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	47,4	49,6
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	42,3	43,9
3 En osaa sanoa Uncertain	7,1	4,5
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	2,3	1,5
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	1,0	0,5

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Lääkkeet auttavat monia ihmisiä elämään pidempään Medicines help many people live longer		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	41,5	45,3
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	38,8	42,2
3 En osaa sanoa Uncertain	15,7	10,4
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	2,6	1,7
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	1,4	0,5
Kaikki lääkkeet ovat myrkkyjä All medicines are poisons		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	5,2	3,5
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	11,5	12,6
3 En osaa sanoa Uncertain	20,6	16,4
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	26,3	28,9
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	36,3	38,7
Lääkärit luottavat lääkkeisiin liikaa Doctors place too much trust on medicines		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	8,3	7,7
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	30,3	32,8
3 En osaa sanoa Uncertain	36,4	31,6
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	19,7	22,7
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	5,4	5,2
Jos lääkäreillä olisi enemmän aikaa potilaille, he määräisivät vähemmän lääkkeitä If doctors had more time with patients they would prescribe fewer medicines		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	21,9	18,3
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	39,3	41,1
3 En osaa sanoa Uncertain	26,1	24,9
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	9,4	12,8
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	3,3	2,8

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Yleensä lääkkeiden hyödyt ovat suuremmat kuin haitat In most cases the benefits of medicines outweigh the risks		
1 Täysin samaa mieltä Strongly agree	29,8	34,9
2 Jokseenkin samaa mieltä Agree	52,0	53,4
3 En osaa sanoa Uncertain	14,8	8,2
4 Jokseenkin eri mieltä Disagree	2,7	3,0
5 Täysin eri mieltä Strongly disagree	0,8	0,5

Q39 Mitä mieltä olet seuraavista yleisistä väittämistä?
Q39 What are your views on the following general statements?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Kansalaisten tulisi ottaa enemmän vastuuta omasta terveydestään Citizens should take more responsibility for their own health		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	60,9	55,9
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	32,9	37,5
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	1,9	4,0
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	0,3	0,5
9 En osaa sanoa Don't know	4,0	2,0
Yhteiskunnan tulee huolehtia heikoimmista ja vähäosaisista Society has the responsibility of taking care for the weak and underprivileged		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	53,5	52,0
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	39,2	42,2
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	3,2	3,5
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	0,5	0,6
9 En osaa sanoa Don't know	3,7	1,7
Olisin valmis maksamaan enemmän veroja, jos hyvinvointivaltion ylläpitäminen vaatii sitä I would be willing to pay more taxes, if maintaining the welfare state so requires		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	18,0	22,6
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	37,4	40,8
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	21,7	21,7
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	10,8	8,6
9 En osaa sanoa Don't know	12,1	6,2

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Tasa-arvo toteutuu sairauksien hoidossa Patients receive equal treatment		
1 Täysin samaa mieltä Fully agree	8,2	6,9
2 Jokseenkin samaa mieltä Fairly agree	25,3	25,2
3 Jokseenkin eri mieltä Fairly disagree	30,1	34,4
4 Täysin eri mieltä Fully disagree	18,9	24,3
9 En osaa sanoa Don't know	17,5	9,3

**Q40 Millainen on terveydentilasi nykyisin?
Q40 How is your current state of health?**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
1 Hyvä Good	33,3	40,2
2 Melko hyvä Fairly good	37,6	38,8
3 Kohtalainen Moderate	23,8	16,8
4 Melko huono Fairly poor	4,8	3,2
5 Huono Poor	0,6	1,0

**Q41 Rastittakaa jokaisen otsikon alta YKSI ruutu, joka parhaiten kuvaa terveyttänne TÄNÄÄN.
Q41 Under each heading, please tick the ONE box that describes your health TODAY.**

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Liikkuminen Mobility		
1 Minulla ei ole vaikeuksia kävelemisessä I have no problems in walking about	69,1	77,6
2 Minulla on lieviä vaikeuksia kävelemisessä I have slight problems in walking about	21,3	16,8
3 Minulla on kohtalaisia vaikeuksia kävelemisessä I have moderate problems in walking about	6,7	3,8
4 Minulla on suuria vaikeuksia kävelemisessä I have severe problems in walking about	2,7	1,7
5 En kykene kävelemään I am unable to walk about	0,2	0,2
Itsestään huolehtiminen Self-care		
1 Minulla ei ole vaikeuksia peseytyä tai pukeutua itse I have no problems washing or dressing myself	93,7	96,4
2 Minulla on lieviä vaikeuksia peseytyä tai pukeutua itse I have slight problems washing or dressing myself	4,4	2,7
3 Minulla on kohtalaisia vaikeuksia peseytyä tai pukeutua itse I have moderate problems washing or dressing myself	1,5	0,5
4 Minulla on suuria vaikeuksia peseytyä tai pukeutua itse I have severe problems washing or dressing myself	0,3	0,4
5 En kykene peseytymään tai pukeutumaan itse I am unable to wash or dress myself	0,2	-

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Tavanomaiset toiminnot (esim. ansiotyö, opiskelu, kotityö, vapaa-ajantoiminnot) Usual activities (e.g. work, study, housework, family or leisure activities)		
1 Minulla ei ole vaikeuksia suorittaa tavanomaisia toimintojani I have no problems doing my usual activities	76,6	83,0
2 Minulla on lieviä vaikeuksia suorittaa tavanomaisia toimintojani I have slight problems doing my usual activities	15,6	11,9
3 Minulla on kohtalaisia vaikeuksia suorittaa tavanomaisia toimintojani I have moderate problems doing my usual activities	5,4	3,2
4 Minulla on suuria vaikeuksia suorittaa tavanomaisia toimintojani I have severe problems doing my usual activities	1,9	1,2
5 En kykene suorittamaan tavanomaisia toimintojani I am unable to do my usual activities	0,5	0,8
Kipu/vaivat Pain/discomfort		
1 Minulla ei ole kipuja tai vaivoja I have no pain or discomfort	31,0	36,8
2 Minulla on lieviä kipuja tai vaivoja I have slight pain or discomfort	49,9	51,0
3 Minulla on kohtalaisia kipuja tai vaivoja I have moderate pain or discomfort	16,4	10,6
4 Minulla on ankaria kipuja tai vaivoja I have severe pain or discomfort	2,5	1,4
5 Minulla on äärimmäisiä kipuja tai vaivoja I have extreme pain or discomfort	0,2	0,2
Ahdistuneisuus/masennus Anxiety/depression		
1 En ole ahdistunut tai masentunut I am not anxious or depressed	73,9	74,9
2 Olen lievästi ahdistunut tai masentunut I am slightly anxious or depressed	21,9	19,9
3 Olen melko ahdistunut tai masentunut I am moderately anxious or depressed	3,2	3,8
4 Olen erittäin ahdistunut tai masentunut I am severely anxious or depressed	0,7	1,1
5 Olen äärimmäisen ahdistunut tai masentunut I am extremely anxious or depressed	0,2	0,4

Q42 Haluaisimme tietää, miten hyvä tai huono terveytenne on TÄNÄÄN (0-100)?
Q42 We would like to know how good or bad your health is TODAY (0-100)?

	Postikysely Postal Survey	Verkkopaneeli Online-survey
Keskiarvo Mean	78,2	81,1
Mediaani Median	80	85
Max	100	100
Min	0	8

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus | Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet | Finnish Medicines Agency

PL 55, 00034 FIMEA | Käyntiosoitteet: Helsinki, Mannerheimintie 103b | Mannerheimintie 166, Helsinki (Valvontalaboratorio) | Microkatu 1, Kuopio